

$\frac{2}{78}$

HOTEJL

Pořád mi nebylo jasné, jak to Messner s Habelerem dělají, že jezdí tak často do Himálají. Jednak kde na to berou a jednak jak si to zařídí, že se tam dostanou. Na ČSA jsem se dověděl, že letenka do Dillí stojí přesně můj půlroční plat; příprava brněnské expedice do Hindúkuše byla zase málem generační záležitostí.

Teď už je mi všechno jasné a divím se, že jsem na to nepřišel dřív. Dostal se mi do ruky jeden katalog jednoho velkého obchodního domu v jedné sousední zemi. Tento obchodní dům nabízí mezi konfekcí, nádobím, podprsenkami, koberci a nábytkem také zájezdy do Nepálu a jiných vysokohorských zemí včetně výstupu na šestí-, sedmí-, ba snad i na osmitisícové kopce. Z jiných publikací jsem se zase dočetl, že Messner se živí jednak studiem, jednak reklamou a odborným poradenstvím, který kletr, karabinu, lano nebo podkolenky si vybrat. Mám tedy po problémech.

Na študování se sice - na rozdíl od Messnera - cítím starý, ale s tou reklamou bych si dal říct.

Když může Messner radit, co si vybrat, budu zase já radit, kde co sehnat. Určitě na tom vydělám. A až nashromáždím balík, tak půjdu do PRIORU a slečně u pultu řeknu: prosil bych jeden výlet na Taralingspatam. Zabalit.

Léta se snažím dostat do velmi vysokých hor s ČSTV a stále se mi to nedaří. Snad budu mít štěstí s PRIOREM.

P.S. Ale s tou reklamou to myslím vážně - už jsem si nechal narůst fousy!

BKV

Roku 1914 napsal George Mallory, který se později proslavil svou spontánní odpovědí na otázku, proč člověk leze, článek "Horolezec jako umělec", otištěný v British Climbers' Club Journal. Při pokusu oprávnit svůj pocit nadřazenosti lezce nad ostatními sportovci prohlašuje, že lezec je umělec. Říká, že "dobře prožitý den v Alpách je jako velká symfonie" a ospravedlňuje neexistenci hmatatelného produktu - od umělce se obecně očekává, že vytvoří dílo, které mohou ostatní vnímat - tvrzením, že "umělci se v tomto smyslu neodlišují intenzitou vyjadřovaných emocí, nýbrž intenzitou procítění této emocionální zkušenosti bez ohledu na způsob, jímž je vyjádřena ... všichni horolezci jsou umělci ... protože

kultivují tuto emocionální zkušenost pro sebe samé. "Zatímco je takto kladen plně oprávněný zvýšený důraz na lezení jakožto činnost, neponechává Malloryho výrok žádný prostor pro posouzení tvůrce cesty z hlediska jejího obdivovatele. Horolezectví může vytvářet hmatatelné umělecké produkty, sledovatelné ostatními. Cesta je uměleckou výpovědí na stěně hory, přístupná pohledu a tedy i obdivu nebo kritice ostatních lezců. Tak jako linie cesty určuje její estetickou hodnotu, vytváří způsob, jakým byla přelezena, její styl. Výstup vykazuje prvky umělecké práce a jeho tvůrce je zodpovědný za jeho směr a styl právě tak jako umělec. Uznáváme takové lezce, kteří jsou mimořádně nadáni k tvorbě působivé a estetické linie cesty a obdivujeme je pro jejich nadání.

Ale stejně jako zůstává Mallory v půli cesty, když připisuje umělecké funkce aktu vytváření prvovýstupu, tak - domnívám se - užívá slova "umělec" příliš široce, chce-li do něj zahrnout jak estetickou vnímavost, tak estetickou tvorbu. Pro tuto vnímavost, která je v zásadě spíše pasivní a receptivní nežli agresivní a tvůrčí, bych užil slova visionářství. Ne visionářství v tom obvyklém smyslu jalového a neuskutečnitelného snění a vytváření vzdušných zámků, nýbrž spíše vidění předmětů a úkonů všední zkušenosti se zvýšenou intenzitou, s větší pronikavostí, ve vidění jejich divů a tajemství, jejich tvarů, nálad, pohybů. Visionářství v tomto smyslu neobsahuje nic nadpřirozeného nebo nadpozemského; znamená totéž, co vyvolávání neotřelého vidění všedních věcí světa. Užívám slova visionářství velmi prostě, беру jeho původ ze slova "vise", to je vidění, vždy velmi intenzivní, ale nikdy mimo rámec reálné a hmotné skutečnosti. Obecně známý příklad: bylo by velmi těžké dívat se na Van Goghovu "Noc pod hvězdami" a nevidět visionářské kvality pohledu umělce na svět. Namaloval jen to, co bylo na skutečné scéně, a přesto by měli ostatní potíže s identifikací tohoto místa - rozdíl spočívá v intenzitě jeho vnímání, v síle visionářského zážitku. Maluje z vyššího stavu vědomí. I lezci mají své "Noci pod hvězdami". Všimněme si následujícího úryvku z líčení výstupu na Mt. Logan Hummingbirdovým hřebenem od Allena Stecka: "Na okamžik jsem se obrátil a úplně se ztratil v tichém obz-

divování nádherné smyslové prostoty sněhu, hneného větrem". Krása tohoto okamžiku, tvar a pohyb foukaného sněhu vyvolaly tak mocný dojem, byly tak nádherně dokonalé, že lezce beze zbytku uchvátily. Říká se, že je to jen okamžik, a přesto je v tom díky naprostému pohlcení úplně ztracen a cítí van věčností. Druhý příklad pochází z líčení sedmého dne lezení v obtížných podmínkách během osmidenního prvovýstupu Muírovou stěnou El Capitana. Yvon Chouinard píše r. 1966 v American Alpine Journal:

Všechno kolem nás jsme teď vnímali zostřenějšími smysly. Každý jednotlivý krystal spoluvytvářel reliéf žuly. Měnicí se tvary mraků nepřestávaly přitahovat naši pozornost. Poprvé jsme si všimli drobných brouček, lezoucích po celé stěně, tak drobných, že byli sotva patrní. Při jištění jsem na jednoho zíral patnáct minut, pozoroval jeho pohyb a obdivoval jeho jasně červenou barvu. Copak by bylo možné být otrávený, viděl-li a cítil-li člověk kolem sebe tolik dobrých věcí! Tato jednota s naším radostným okolím, toto mimořádně pronikavé vnímání nám poskytly takový pocit uspokojení, jaký jsme předtím po léta nepoznali.

V těchto odstavcích jsou objekty, které vytvářejí lezcovy visionářské zážitky, zřejmé: uchvacující krása nejvšednějších věcí - mraků, žuly, sněhu, pocit zpomalování času až do okamžiku zastavení a "pocit uspokojení", vesmírný pocit svrchované dostatečnosti okamžiku. A protože jsou tyto pocity v podstatě příjemné, jsou dostatečně silné na to, aby mocně pronikly nebezpečnými okolnostmi a zůstaly uvnitř, dočasně dokonce zatlačující do pozadí i strach a touhu po slávě.

Chouinardova slova nám dávají představu o původu těchto zážitků i o jejich charakteru. Začíná zmínkou o "zostřených smyslech". Co jejich smysly zostřilo? Zdá se, že to celkově souvisí s jejich činností, to je sedmi dny nepřerušeno soustředění. Lezení má sklon vyvolávat visionářské zážitky. Pokusme se zjistit, které stránky v procesu lezení připravují lezoucího člověka na tyto zážitky.

Lezení vyžaduje krajní soustředění. Neznám žádnou druhou takovou činnost, při které by se mi ztratilo celé odpoledne beze stopy. A bez lítosti. Stalo se mi, že se přiblížila bouře a pak mne znenadání přepadla, jako kdybych byl spal, a já vím, že jsem po celou tu dobu byl intenzivně soustředěn, zaostřen na několik čtverečních stop skály a po jejich zdolání na několik dalších. Jednou jsem si z campu odskočil na cvičnou stěnu a když jsem se vrátil, bylo maso úplně spálené. Když se pak v nížině nedokáží soustředit na práci, žárlivám na snadnost, s jakou se soustředění dostavuje během lezení. Toto soustředění může být intenzivní, není to ale totéž, co intenzita visionářské chvíle; je to intenzita *conditio sine qua non*.

Soustředění ale není plynulé. Je často střídavé a sporadické, někdy periodické či v určitém rytmu. Po zdolání dalších a dalších několika čtverečních stop skály přijde chvíle, kdy končí lano, nastává čas jištění. Doba jištění přerušuje soustředění, je to průlom, malá příležitost k uvolnění. Lezec přechází z postoje agresivního a produktivního do pasivního a receptivního, z aktéra se stává pozorovatel a *de facto* z umělce visionář. Den strávený lezením pokračuje v cyklu lezení-jištění-lezení-jištění pravidelnou řadou soustředění a uvolnění. Uvolnění, o kterém píše Chouinard, je právě jedním z nich. Pohybují-li se údy po skále a svaly se napínají, napíná se i vůle. Avšak na stanovišti, přivázaný k zakralému dubu, se svaly uvolňují a vůle také; předtím byla soustředěna na pohyby, teď expanduje a opět vnímá svět a svět je nový a jasný. Je čerstvě vytvořen z toho, který předtím vskutku přestal existovat. Naopak, nevýhodou obvyklé činnosti, prováděné s nízkou intenzitou sou-

středění, je nemožnost vyloučení světa, který tak nepřestává být s námi v důvěrném kontaktu, v důsledku čehož jej ignorujeme. Lézt krajně soustředěn znamená "vyzavít se" ze světa, který, když se pak opět vrátí, se stává svěžím zážitkem, zvláštním a báječným svou novostí.

Tato uvolnění na stanovišti nejsou naprostá; výstup ještě nemáme za sebou, před námi jsou další délky, dokonce ještě i klíčové místo; bude nám to trvat možná i několik dní. Poznamenejme, že jak pokračuje tento cyklus intenzivních soustředění a jak se stává každodenní rutinou, relaxace na stanovištích poskytují častější nebo intenzivnější visionářské zážitky. To, že se u Chouinarda objevily až ke konci výstupu, není náhoda; těch šest předešlých dní ho na ně připravovalo. Vrchol, uzavírající střídání cyklů a skýtající konečné uvolnění od napětí, způsobeného soustředěním, by měl lezci poskytnout ty nejintenzivnější okamžiky. Pohled do literatury to potvrzuje. Vrchol je tedy vysvobozením ze smyslové pouště výstupu; z výlučného soustředění se na strukturu povrchu skály dospíváme k visuální bohatosti vrcholu. Ale je tu ještě něco, co nám nedopřeje klid - sestup, to je další vypětí vůle, po kterém následuje uvolnění na úpatí stěny. A když pak sedíme na pařezu a přezouváme se z lezeček do wibramů, zaplaví nás při pohledu dolů do údolí vesmírný pocit jasu, dálky, jednoty, jedinečnosti. Nastává přechod od jedné túry k další, od jednoho dne, stráveného v horké bílé stěně, k dalšímu; mezi nimi jsou ovšem temné večery u vína v campu 4. Byla-li cesta jednou absolvována, stává se známější, je snadnější projít ji podruhé, je to snazší i na následujících cestách. Práh byl snížen. Praxe je prospěšná jak pro lezcovy visionářské schopnosti, tak pro jeho lezeckou techniku. Přináší to prospěch i mimo lezení. Podle Johna Harlina - ačkoli on mluvil o vůli a ne o visionářství - může být zkušenost "vypůjčena a přenesena". Bude se hodit v lezcově běžném životě, v jeho plochých hodinách dole, v nížině. Je to ale právě lezení, které z něho dělá visionáře. Abychom však nebyli příliš samolibí, když mluvíme o vědomé přípravě sebe samých pro visionářství, neměli bychom zapomínat, že je to právě úžasná nádhera hor, které tu stále stojí, připraveny "postrčit" nás.

Perioda těchto cyklů se široce mění. Jednou můžete délku za délkou procházet světlymi periodami či dokonce potřebujete několik dní k završení celého cyklu a jindy je to prakticky okamžité, když, natahující se po vzdáleném chytu, náhle po okamžiku zaváhání a pochyb pocítíte přes košili žár slunce a plynule pohyb dokončíte.

Ani změna vědomí nemusí být velká. I malá změna může být hluboká. Propast mezi hleděním bez vidění a hleděním s reálnou visí je občas tak mělká, že můžeme být plynule posunováni do denního života a zase zpět. Další zvýšení visionářské schopnosti spočívá v hlubším vnímání toho, co tu již je. Víse je intenzivní vidění. Víse je vidění, které je integrováno v hlubší, niternější rovině. Sledováním tohoto procesu docházíme k smyslu ekologie. Mám na mysli spíše intuitivní než vědeckou ekologii; je to ekologie Johna Muira, která nevychází ze zobecnění stromů, skal, vzduchu, nýbrž spíše z toho stromu, který je v horní části kmene zauzlen, ze skal takových, jak je viděl Chouinard, svrchovaně dokonalých a vzdálených, zářících úžasným světlem, a ze vzduchu, který čistý a horký vál z východní pouště a připamatoval sněhová pole Dana Plateau či míle špiček stromů v Tuolumne, valících se přes okraj údolí na své cestě k Pacifiku.

Visionářské změny v lezcově mysli mají fyziologický základ. Střídání naděje a strachu - mluvíme-li o lezení - popisujeme emocionální stav s biochemickým základem. Těchto fyziologických mechanismů užívali po tisíciletí prorokové a mystikové a v posledních stoletích i lezci. Jsou to dva navzájem se doplňující nezávislé mechanismy:

hladina kyslíčnicku uhličitého a štěpné produkty adrenalinu; první je ovlivňován napětím, druhý obavami a předtuchami. Během aktivní části výstupu těla kvádě pracuje, vytváří hladinu CO_2 /nedostatek kyslíku/ a uvolňuje adrenalin v očekávání obtížných a nebezpečných míst, takže když se na konci lanové délky lezec zajistí, je vytvořen nedostatek kyslíku a zásoba nového nadbytečného adrenalinu. Nedostatek kyslíku se projevuje na buněčné hladině jako kyselina mléčná, buněčný ječ, která může být právě tím činidlem, jež vyvolává visionářské jevy. Visionářská aktivita může být vyvolána uměle aplikací CO_2 - tento jev vysvětluje úlohu zpěvu a vyčerpávacích litaní ve středověkém kostele a cvičení v ovládnání dechu ve východních náboženstvích. Adrenalin, rozváděný krví do všech částí těla, je nestabilní látka a není-li využita, brzy se rozpadá. Některé štěpné produkty adrenalinu jsou schopny vyvolávat visionářské zážitky; vskutku jsou to látky, vznikající v těle přirozenou cestou a nápadně se podobající psychedelickým drogám a mohou jednou pomoci osvětlit působení těchto látek uvolňujících mysl. A tak vidíme, že lezení jako fyzická činnost ve spojení s úzkostí vyvolává v těle chemické podmínky, které jsou příznivé pro visionářské zážitky. Je tu ještě jeden významný činitel, který může figurovat v Chouinardově příkladu: dieta. Buď prosté hladovění nebo nedostatek vitamínů připravují tělo - zřejmě jeho oslabením - pro visionářské zážitky. Tak nedostatek vitamínů bude mít za následek snížení hladiny kyseliny nikotinové, složky komplexu vitamínu B, známého antipsychedelického činidla, takže bude de facto podporovat visionářské zážitky. Chouinard upozorňuje na snížené dávky potravin na několika místech svého vyprávění. Pro další úvahy o přivození visionářského stavu tělesnými cvičeními viz dva eseje Aldouse Huxleyho "Práh vnímání" a "Nebe a peklo".

Je tu zajímavý vztah mezi lezcem-visionářem a jeho protějškem v sousední skupině konsumentů psychedelických drog. Obliba těchto drog stoupá a mnoho mladých lidí by mohlo přejít k lezení z visionářsky výhodného hlediska, jedinečného v jeho historii. Tyto drogy byly vyrobeny s řadou klamných jmen, založených na falešné představě o jejich činnosti: psychotomimetika pro údajnou schopnost vytvářet modelovou psychózu a halucinogeny, u nichž má být ústřední realitou zážitku halucinace. Jejich současný název znamená prostě "projevující mysl", což je přinejmenším neutrální. Tyto drogy poskytují lidem okno k visionářským zážitkům. A mohou být odstaveny na vedlejší kolej poznáním, že je tu něco, co předměty všední zkušenosti dělá báječně jasné a živé. Je také možné, že někomu tyto vzruchy pomáhají připomenout si spontánní, "vrcholné" zážitky z dřívějška, pomáhají mu potvrdit a upevnit si je. Ale to je konec. Odtud už není návratu k zintenzívněné skutečnosti, k svrchované dostatečnosti přítomné chvíle. Okno bylo zavřeno a nelze je najít jinak než opět-
ným uchýlením se k droze.

Nechci ani v nejmenším tvrdit, že konsumenti drog při svém hledání okna začnou lézt. To dost dobře není možné. Člověk, který nepřivykl ukázněné tělesné činnosti, by si stěží dokázal představit, že jejím výsledkem může být něco jiného než pot. Ale tam, kde se tyto dva proudy překrývají, může mladý lezec začít hledat paralely mezi visionářstvím, vyvolaným jeho lezeckou činností a dřívějším visionářským životem, vyvolávaným drogami. Stojí na prahu a může se rozhodnout. Je tu jasná cesta, činnost, která vede k oknu. Sestává ze smyslových požitků, napětí soustředěného úsilí a rytmického střídání kontrakcí a relaxací. Tato cesta nevede jednoznačně k lezení, ovšem; avšak právě při lezení nabývají její prvky zvláštní formy. Nazývám to "svatá pomalá cesta", protože je sice časově náročná a bolestivá, vede však bez nutnosti používat pomocných prostředků do visionářského stavu; dokáže lezce lépe připravit k ocenění visionářských kvalit v sobě samém, opakováním a vystupňováním,

s očima otevřenými, při normálně bdícím vědomí teď ví, kde je okno, že není uzavřené, a některé z těchto zkušeností si přináší nazpět sebou. Svatá pomalá cesta zaručuje, že lezcova duše, modulovaná řadou zkušeností, které mu poskytlo visionářství, byla vytříbena natolik, že může ovlivňovat svoji visionářskou činnost, která stále zůstává vyrovnaná a aktivní /výsledkem nadměrné visionářské činnosti bez odpovídajícího růstu osobnosti je útlum, v zásadě neproduktivní stav/. Lezení, které z něho udělalo visionáře, také lezce naučilo zacházet se svými visemi. Tato změna samozřejmě nenastává okamžitě. Je to totéž jako vidět místo pouhého dívat se. Nabytí trvalé změny vnímání může trvat roky.

Je tu jedno nebezpečí: nahlížet "disciplínu" svatá pomalá cesta skrze tradici "železné vůle" protestantské etiky - potom to selže. Lezení si samo vynutí nezbytnou dávku strohé kázně, jakékoliv její stupňování z jiných důvodů ale nemá smysl. A když začíná visionářská schopnost nabývat vrch, není tu zapotřebí ukázněného úsilí, ale uvolnění, oddání se báječnému, štědrému, dokonalému světu.

Těmito myšlenkami jsem se začal poprvé zabývat v létě r. 1965 v Yosemite s Chrisem Fredericksem. Tušíce podobnost našich zkušeností či lépe řečeno podobný přístup k těmto zkušenostem, proseděli jsme spolu spoustu večerů a klábosili na okraji lezeckého campu. Strávili jsme pár dnů ověřováním svých slov, prožívající pohodu, plynoucí ze shodného přístupu k věci. Chris se zabýval novým buddhismem, a když mi o tomto východním náboženství vyprávěl, žasl jsem, že jsem nikdy předtím neslyšel o takovémto systému, který pohlíží na skutečnosti vnější reality tak, jak jsem je viděl já, bez deformací a překrucování. Pokud se pamatuji, nikdy jsme se nezmínili o visionářské zkušenosti jako takové, nicméně její podstatě jsme se v našich úvahách neobyčejně přiblížili. Dostali jsme se do onoho souběžného stavu, kdy naše mysl byly naladěny na stejnou vlnu, takže dnes jsem neschopen určit, která myšlenka pochází od koho z nás. Začali jsme uvažovat o některých aspektech lezení jako o západním ekvivalentu východních cvičení: klidné pohyby jistícího při dobírání lana, pravidelné kroky chůze lesem i rytmický pohyb při lezení snadným nebo známým terénem; to vše se svými účinky podobá meditaci a ovládnutí dechu. Zdá se, že jak manuální tak visionářská stránka lezení se dobře hodí k osvobození jedince z jeho pojetí sebe samého - ta první zastráší jeho úsilí, ta druhá mu ukáže, že on sám je pouze malou částí dokonale integrovaného vesmíru. Jeden na druhém jsme pozorovali vnější projevy visionářství smíšené s radostí a pohodou a během sestupu po lezení jsme se často cítili jako malé děti v rajské zahradě, dováděli a smáli se. Studovali jsme chvíle, kdy se ztrácel pojem času a žasli nad tím, jak se zastavuje běžné vědomí v době, kdy je aktivní visionářská schopnost. Nevzpomínali jsme si, že bychom kdy předtím prožili takové chvíle skutečného štěstí a míru, chvíle, o kterých se později nedá říci nic víc než to, že byly a že byly opravdu krásné; běžné podrobnosti se z paměti vytratily. Totéž se dá říci i o většině našich rozhovorů. Pamatuji se jen, že jsme mluvili a začínali ty věci chápat. Myslím, že v těchto rozhovorech padla poprvé zmínka o lezcích jako visionáři.

William Blake o visionářské zkušenosti řekl: "Kdyby byl práh vnímání očištěn, jevila by se člověku každá věc taková, jaká je - nekonečná." Zakopnul o očištěný práh žasne lezec, jak se dostal do výsadního visionářského stavu tváří v tvář vesmíru. Nalézá odpověď v pohybech svého lezení a pochodech své myslí a začíná chápat, že využívá zvláštní formy některých velmi starých metod "otevření myslí". Chouinardova vise nebyla náhodná. Byla výsledkem dnů strávených lezením. Byla zformována technickými obtížemi, bolestí, obavami, dehydratací, námahou, smyslovou vyprahlostí,

vyčerpáním, postupnou ztrátou sebe samého. Je to systém. Stačí převzít tyto jednotlivé složky a odevzdat se jim. Vedou k prahu. Není přitom nutné dosáhnout Chouinardovy technické úrovně - to dokáže jen málokdo - pouze jeho stupně odevzdání se. Aby byl visionářem, k tomu člověk nemusí lézt El Capitana. I když se při lezení snažím zvednout svoji osobní hranici, nikdy jsem se nepouštěl do cest, které by pro mne byly problematické. A tak se všichni pohybujeme po oné tenké hraně - každý po své vlastní mezi - a dospíváme k visionářství. Vzdor vůči preciznosti, s kterou je možno visionářský stav vymezit a popsat, zůstává nezachytitelný. Není možné jej jednoho dne získat a uchovat si jej. Je to stav, do kterého člověk vplouvá a opět vyplouvá, získává je zaměřeným úsilím nebo spontánně v samovolném okamžiku. Podivné na tom je, že o něj nelze vědomě usilovat, že přichází téměř jako náhodný produkt úsilí v jiném směru a v odchylné rovině. Ze svého vlastního rozmaru je chvilkový nebo trvající, visí ve vzduchu, sastavuje běh času, provždy na chvíli věčný, když se po sledním úseku slánění otočíme a spatříme bohatý zelený zázrak lesa.

OPĚT PŘEMÝŠLEJME

I. kořinek

Vážení přátelé !

Konečně mám čas a odepisuji na článek V. Šatavy "Přemýšlejme". Tak tedy přemýšlím.

Píšeš o ulámaných krajkách, přebytečných kruzích atd. To je důsledek horolezectví. Zrovna tak by se mělo psát o devastované krajině. Zakázat vědecko-technický rozvoj a vrátit se do doby kamenné. Nebo je snad pravda, co mi před časem řekl jeden můj o hodně starší kamarád? "Dnešní lezci polezou i na šutr uprostřed hnoje, jen aby si udělali jméno." To jsou slova kdysi vynikajícího lezce.

Ochrana přírody snad nespočívá v počtu kruhů ve stěnách.

Ano, pamatuji večery pod skálou a čas od času se tyhle choutky zase vracejí. Těžko ale někdo najde stopy. Taky na Valdštejn si zajdu, ne ovšem často. Vždyť i dřív se tam chodilo.

Už jsi někdy počítal, kolik z lidí, kteří projdou kolem Taktovky, jsou lezci? Už jsi někdy stál na vrcholu, třeba zrovna Taktovky, když tryskové letadlo překonává zvukovou bariéru? No a co ty hluboké koleje v cestách našeho Hruboskalaka? Tam, kde jsme ještě před pár lety chodili bosí v jemném písku. To všechno asi dělají ti horolezci s těžkými boty, samý špagát, železo a olovo. Vždyť i cesta z Valdštejna na Bukovinu a dále na silnici bývala lepší. Snad to ti opilci, co se tudy tahají. A co ta libá vůně, když pod hruboskalským zámekem jdeme v létě /no i v zimě/ pod Konvalinku.

Před pár lety: jdeme od Galeona, tam lesní dělníci kácí všechny břízy. Na moji otázku - proč to: je to plevel! Asi tam chtěli pěstovat meruňky. Zkrátka se to nepovedlo. Co je tam dnes??

Také jsem se do Skaláku, myslím okolí Sedmihorek, dostal minulý rok několikrát ve všední den. Lezců jsem potkal sotva pět /to byl konec srpna/, těch ostatních jistě pár set. Velcí šmejdlí, kde jen by mohla být nějaká prašivka či borůvka. Dětičky - a nejen ony - si čmáraly do skal, ryly v písku. Přejme jim to !

Ano, kamarádství je mnohem důležitější vrchole. Mám ale pocit, že nám odchází někam v dál /většinou/.

ALPISMUS

mudr j. pečírka

O tom, co je smyslem horolezectví, bylo napsáno mnoho.

Poslyšte tedy, co v horolezectví viděl zakladatel Klubu alpistů československých generál MUDr Jaromír PEČÍRKA v roce 1924 v časopise Zimní sport:

Svému učiteli nejen v lékařství, nýbrž i v alpismu a přátelství, panu Prof. Dru. L. Chodounskému, senioru našeho alpismu, jehož jsem vloni potkal v Tyrolích jak ve svých osmdesáti letech podnikal výstup na Cevedale, věnuje tyto řádky na důkaz úcty opravdové a neomezené

MUDr Jaromír Pečírka

Qido Rey, jeden z nejslavnějších současných alpistů, se setkal v Giomein, odkud se rýsuje Matterhorn v celé své gigantické hrůze a kráse, s turistou, jenž v zavazadlech a kapsách plných novin nosil s sebou také onu srdečnou antipatii vůči alpistům, která jest běžnou v tak mnohých starých městech. Vykládal, jemu že se líbí hory až k tomu místu, jehož lze dosíci povozem nebo mezkem. Vše ostatní že je marnost a šílenství. Byl to muž vzdělaný a rozvážný, který po dvacet roků trávil léto v horách. On že ale obdivuje kraje alpské s největším klidem, lépe než my, kteří předpojatí s chvatem probíháme údolí, sotva dojdeme hostince, ihned se dáváme na výstup, někdy dokonce za úplné noci, kdy vše je ve tmách. A mezi tím, co se drápeme vzhůru, musíme dáti pozor na půdu pod nohama, místo abychom se dívali na krásy rozhledu. Unaveni octneme se na vrcholu a již abychom myslili na návrat, den se sklání, s chvatem se spouštíme po laněch přes srázy a udýchání, s třesoucími údý nemáme stání, až dojdeme pevného přístřešku.

Jest ovšem třeba energie obdivuhodné dostoupiti vrcholu Matterhornu, ale jak že můžeme k smrti unavení, nevyspalí, pochopiti velebnost tohoto místa, jak můžeme rozuměti tajuplné písní, kterou se ozývá příroda v těchto výšinách? On že zná kouzlo hor a rozumí jim lépe, aniž by mu bylo třeba sraziti při tom vaz.

"Bylo mi ho líto", praví Rey, "připadal mi jako někdo, kdo chodí jen po břehu a tvrdí, že zná oceán, anebo někdo, kdo se zamiluje jen proto, aby zpíval pod okny serenády."

Muž ten nevěděl, co je alpismus. Hle, víme my, co jest to? Alpismus je láska k horám od jich modrých, zelených jezer, po hrčících jich potocích, po hřmících vodopádech až nahoru ku bělostným sněhům, věčným ledům a hrdým čelům, jež po tisíce věků zvedají se nade vším, co droboulinký člověk jmenuje svět a život. Víme, co je láska? Můžeme to povědět? Tisíce let se píše tisíce knih o lásce a dovede si z nich to srdce ubohé, jež lásky nepoznalo, představití, co je to láska? A takovým tajemným citem jest též alpismus.

x x x x x x x x x x

Ode dávných věků budily hory u lidí jakýsi děs; byl to pocit neodůvodněný, dětinský. Lid nechával v nich bydletí příšery, divou zvěř, zahaloval je fantastickým nebezpečím, ačkoli skutečných zkáz, jimiž hrozí, neznal. Vládly tam bytosti nadpřirozené a někdy si pohrávaly se zbloudilým, jindy ho ničily. Ještě v 18. století Poccocke a Windham si namlouvali, že je u Chamonix údolí, obývané zlými, vražednými divochy, kdo tam jde, ten se nevrátí a domněnka tato byla jistě ozvěnou oné děsivosti, kterou působí hory na chodce z roviny, když poprvé do nich přišel. Arthur Young (1787) prohlásil polohu Luchonu, nyní světových lázní v Pyrenejích, za úchvatnou, ale hrůznou. A úval Grindelvaldský, který se nám tak líbí svým úsměvným vzhledem a některým se zdá, pro tolik hotelů, cest a drah dokonce "ulízaným", líčí Grüner (Die Eisgebirge der Schweizerlande) r. 1760 ponurým způsobem: "Kraj nejzasmušilejší a nejhroznější naší pevniny ... nesnesitelné chladno tam stále panuje a dno údolí je kryto děsivou a hustou temnotou." Běs až dětinský, jsem řekl, že působily hory a ten se přenášel na všechny složky kraje, ať to byly nesmírné srázy, strnulé ledovce a hřmotící bystřiny a vodopády. Zkoumání hor velice to zmírnilo, leč byť i děsivostí ubralo, přece nebezpečí neodstranilo; jen to, co nás v horách zarazí, bylo objasněno a naučili jsme se to ceniti a tomu čeliti. Strach neodůvodněný, který nás mámi, byl nahrazen obavou, kterou může řídití rozum a rozvaha. Tak naučily nás hory vítězství nad silami zdánlivě nezdolnými, nabádají nás dnes ku podnikavosti, odvaze, ne však slepé, nýbrž uvážené a vypočítavé a ku riziku při velkolepé hře velkého alpismu.

x x x x x x x x x x

Výstup na hory činí z mladíka muže. Jest to užitečné vzpružení pro měšťáky, jichž vůle ochabuje a energie klesá. Angličané dobře tomu porozuměli a neznajíce vysokých hor doma, každého roku osaměle, nebo v malých sdruženích jdou do hor cizích a běrou lekce v otužování těla i ducha, kterých jim nemůže domov poskytnouti.

Vzpomínáte si, když jste tehdy měli těžký výstup před sebou, jak jste již ve dvě hodiny ráno vyšli z chaty? Ve tmě noční jako blede stíny tratila se ledová pole do temna, beze slova tiše šli jste za vůdcovou svítilnou, v noci byl mrazík. Sníh ztuhl, že se do něho vtlačovaly jen cvočky vaší obuvi. Šlo se nádherně, jako po silnici a noční ticho nerušilo nic, než chrupání sněhu pod těžkým krokem. Symfonií nesčetných pramének a potůčků na ledě i pod ledem spoutal mrazík. Jen tu a tam zazvonil cepín o řetízek. Šli jste hodinu beze slova. Za nočního mrazu jste měli vystoupiti po ledovém svahu, po němž včera, za horka dne, se metly a hřměly laviny. Pak jste měli projítí stěnou, se které se, jak se oteplí, řítí kamení až do večera. Šli jste dále, až pojednou se zastavilo světélko vůdce a cepín zazněl tříštivým zvukem, jak se zasekl do ledu. Již jste v lavinovém svahu; v prvním, sotva zřetelném zábřesku přichá-

zejícího dne rozeznáváte hrubé obrysy na obzoru. Čas je půl pátá, snad padesát stupňů vysekl vůdce. Pak to bylo plošší a za chvíli jste slovně na kámen, na skálu a jste ve stěně. Malý jen pohov, aby se sluch zbytkem, stáli se v otlučeném, ometném svahu nic nehýbe. Ne, hora ještě spala, ale byl již den. Rychle prolezli jste srázem, na druhém jeho kraji vás již stihly první oslňující paprsky slunce, a stanuli jste v sedle, odkud byla dobrá, volná cesta na vrchol. Řádný pohov, snídaně. Slunce již hřeje a tu pojednou ozvaly se va stěně skoky kamínků. Zase ticho, zase kámen po chvíli, hora se probouzela a jako by se rozpínala, svalovala se sebe kamení. Hvízd jeho vzduchem, rachot jeho ve stěně začal být souvislý. Zepálili jste si dýmky. Pak se začaly ulsvorati velké kamary, hřívany tříly sebou ve skocích sráz, roztloukaly se jeden o druhého a do jasného rána se rozsvítil žlutý skalní prach. Dlouho jste se dívali na tento nejprimitivnější obraz života mrtvé hmoty a když jste po bělostném sněhu a tvrdém ledu druhé strany dostoupili vrcholu, hřmělo pod vámi kamenování, do něhož jako fortissimo se chvílemi ozval rachot lavin tam, kde jste v noci sekali schody v ledu. A proč jste šli v noci touto, za dne smrtící cestou? Proč ne hned na druhou stranu, kde je cesta bez kamenování a bez lavin? Protože to trvá dva dny, než se hora sjezdí, a byste museli přes Frafoi, Štilfskou silnicí přes sedlo, Bormiem a Spas Gattinone do Val Zebro, abyste měli cestu pohodlnou bez nebezpečí.

Tak se člověk naučil poznávat slabé stránky svého těla, tak vítězí rozum lidský nad hroznou a ničivou silou mrtvé hmoty.

Hory jsou ohromné a přece dobromyslné. Přijíme každého, kdo k nim přichází, ať je to učenec, jenž jde za studiem, ať je to malíř nebo básník, který tam hledá vnuknutí a inspiraci, ať jsou to siláci, kteří žádají od nich mocné dlehy, ať jsou to ti, kteří znavení vlahou tíhou a nudou velkorybata přicházejí k tomuto bez míry jevnému zdroji zdraví tělesného i duševního. A přicházejí.

V horách se činnost organismu zvyšuje, člověk se požívá ku rychlejšímu běhu, tělesné zaměstnání ve svěžím vzduchu oživuje zármotí těla, jež se stává pružnější a zdraví duše, jež se bystří. Vliv tento vykonává práce a intenzivní práce svalstva. Nemusíme nadsazovati jako Mathilda Serao, která neschopně vyprávějí starého lékaře Engandin, že je úval tajemství života. Žádný horák není pohnější než rolník roviny a nežije déle; ba naopak v horách vidáte méně starších než dole, když se hřejí na prvním jarním sluníčku. Vidíte i v horách, kde lidé žijí čistotně a správně, dosti dětí bledých a hubených a dosti postav soubojnických tam, kde stávají se sanatoria pro tuberkulosu. Člověk v horách usedlý nemá se lépe než jinde. Je to změna okolí, která pobízí organismus jako bič spřežení, jakoby jak paradoxní hory své dobrodiní věnovaly těm, kdo jich neobývají.

x x x x x x x x x

Chodí jich tolik do hor, ale málo jich hory poctí. Nechtějí se vystaviti k tomu, nutné námaze. Jak paradoxní, choditi, léztí po skalách, mčēt se ve sněhu a klouzat po ledu, když pohodlí moderního života umožňuje nám obdivovati hory, aniž bychom se hnuli! Ti dobří lidé tvrdí, i když expresní vlak nebo auto jsou příliš rychlé, jsou tu lanovky a zubetky, které vás vynesou až na terasu dobrého hotelu. Ale zkušenost hlásá jinak. Prostý pohled brzo unaví, to, na co hledíte zůstává vám cizí. Vydržel jste někdo dívati se celou hodinu v drážďanské galerii na Sixtinskou Madonu nebo v Benátkách v kostele Madona ai Frari na Tizianovo Nanebevstoupení Panny Marie? A dívali jste se někdy na malíře, jak mistr s palety tvoří vábné linie a krásné barvy? Nevím, ale já bych to vydržel půl dne jako chvíli. Vzpomeňte, když

vjede vlak do krásného údolí. Prvých pět minut je vše u okének, pak se zase vše usadí, mnozí se zaberou do četby těch nicotek, jež si koupili na nádraží, mezitím, co vlak je unáší nádhernou a krásnou přírodou.

Je to práce, ba do jisté míry námaha, která to působí. Turista, který se veze, brzo se unaví. Jeli jste parníkem do Štěchovic? A nebyli jste rádi, když jste tam mohli vystoupiti? Můžete se přiznati, není to hanba. Byl jsem parníkem po brazilských řekách v pralesích. Dopůlne mne to zajímalo. Odpůlne byli jsme otupělí a jen když nás kapitán upozornil na nějakou velkou zvláštnost, přišli jsme k sobě. Ale chodec v horách nikdy se nestane blaseovaným, ba nikdy nemá dosti.

Starý Aristoteles neměl tak nepravdu, že radost je odměna za námahu. A ještě více: chodec se vtěluje horám, krajinu nejen vidí, nýbrž ji prožívá, prociťuje a účastní se jejího života. Nikde snad se tak navzájem nepronikají, duch lidský a to, co je kol něho, jako v této drsné přírodě, kde bylinka tak těžko vzklíčí a žije a kde zvířena je vystavena i s člověkem tolika strastem a nebezpečím. Kdo jde pěšky, kdo se podrobuje námaze, nazírá na tisíce věcí, které z lanovky se nevidí, pociťuje dojmy netušené a objevuje světy nové. Byť i lanovky vedly doprostřed ledovců i když koleje ascensoru provrtaly vrchol Jungfrau nebo Mont Blancu, nikdy neposkytnou lidem všedním, pohodlným nejmenšího pojmu o alpinismu. Taková lanovka je ohromné kino a co je kino proti skutečné scéně a tato zase proti životu?

Můžeme jen politovati ty lidi otlé, apoplektické a podagristy minulého století, století pana Pradhomme a velkých břich, jak praví Daurat, kterýžto druh, na štěstí pro pokolení lidské, stále mizí. Tito byli pochopeni Renanem, jehož genius označil chůzi jako zbytek barbarství, inu, když moudrý něco vyvede, stojí to za to. Či snad tento tlustý abbé laik se posmíval lidem těm a i sobě samému?

Hory nás učí, jaký jest vztah mezi bohatstvím a pravou radostí, jak i nemajetný může míti krásné chvíle života i těm nejbohatším nedostupné. Hory jsou tvůrcem ideálů a zároveň rádcem moudrosti. Horal ví, že jinde je život snazší, ale zůstává doma; a i když odejde, zase se vrací. Tito rozumcové, které rodí hory, měli dost času, aby poznali marnost bohatství a světa a ovládají své instinkty, své žádosti a tužby a jsou spokojeni se svým osudem.

x x x x x x x x x x

Hory mají své vášnivé milence a je jich více, čím více jsou strohé, klamné a zrádné - siréna, jež je vábí do svých řad a ničí. A když některý zahyne, ti druzí uvažují, že to byla krásná smrt. Není ovšem třeba býti zachvácen takovou vášní šířavou, ale i z těch, kteří přijdou do hor, málokdo ujde uchvacujícím dojmu jich vrcholů. Domorodec tomu podléhá od svého narození a pociťuje to teprve, když odejde. Odedávna se vrací vystěhovalec do hor mnohem raději a mnohem častěji než obyvatel roviny. A ještě dále, steak po zasněžených a zledovatělých vrcholcích je daleko mocnější než jiný, není v tom něco tajemného? V celém folkloru, rčeních a písních zaznívá tento cit, od švýcarské písničky "o ptáku, jenž zmírá daleko od bílé alpy a zelené jedle" až k nemocnému, jemuž vrátí hory zdraví a život.

A zejména uchvacuje pohled na tyto mohutné vrcholy duše mladé. Seděl jsem loni na proslavené vyhlídce "Weisser Knoll" na štilfské silnici a sledoval turisty, vystupující na Trafojskou ledovou stěnu. Dva mladíci šli kolem, zastavili se a když jsem jim ukázal turisty a vysvětloval, kudy asi šli na hůl, na němž deset roků nikdo

nebyl, viděl jsem, že mne neposlouchají a oči jejich byly strnule téměř obráceny, jako v hypnóze, na imposantní sněžnou kupoli Ortleru.

Nemají ale hory, i když jsou stejně vysoké, stejnou přitažlivost. Činí to jejich obrys, ale také jejich dějiny, legendy a dramata člověka, jichž byly jevištěm. Etna, 3 300 metrů vysoká, ohromná, přímo z moře se zvedající, nevábí k sobě jako Vesuv, asi 1 200 metrů, v jehož činnost spadá skáza Pompejí. Ve třípyticím trojhvězdí bernské vysočiny Jungfrau vábí více než Mnich a Eiger, stejně bílí a stejně téměř vysocí. Je to snad to jméno, které dráždí člověka, aby ji pokoušel?

A nade vším, i nad Mont Blancem, zvedá se nad myslí lidskou Matterhorn, jako zobák strašidelného orla, obrácený k nebi, trhá závoje mraků po jeho bocích se plížící. Vždy vyzývavý vypadá hrozivě, když v blížící se bouří zesíná, jindy lákavě, když je ozlacen mědí a růžovostí vlahého letního soumraku, nebo se ráno po dešti zvedá jako bílé zjevení, které nakreslil bělouňky nový sníh do modra jasného rána. A když trčí již ve stínu a temnotě proti ruměnému západu, jeho čelo zdá se míti krvavou aureolu dávné tragedie, když lano prvních vítězů, vedených Wymperem při sestupu se přetrhlo a do propasti svrhlo čtyři mrtvé. Byl to snad chybný krok a chvat vůdce, nebo zrádný druh mladého přebohatého lorda, jehož tělo vůbec nebylo nalezeno, že pomohly nebo vyvolaly pomstu hory za to, že vrchol její byl dotčen? Děsivá záhada, která vždy se vznáší kol podivné hory ....

x x x x x x x x x

Návštěva malých horských hřbitůvek v Zermattu, v Suldenu, Ventu a jinde působí myšlenky smutné, ale nekourmoutí duše. Leží tu podle sebe alpisté se svými vůdci, boháč i chudí pod týmže prostým křížem, překonání horou na poli zápasu a kteří, před posledním vzletem, myslíce na zlý osud, žádali, aby uloženi byli mezi ty chudé, vstříc horám, jež překonávali a které až do hrobu milovali. Vznešenost citu uchvacuje prý ku velké výmluvnosti. Ale je něco krásnějšího než epitaf Michala Croze, jenž zahynul při prvním výstupu na vrchol Matterhornu: "Zemřel muž srdnatý a vůdce věrný."

Daleko smutněji, až drtivě, padá však do duše dojem, který vyvolává malé museum v Zermattu a který otřese nervy i zkušeného alpisty. Ve vitrinách jsou tu rozloženy roztrhané, zakrvácené šaty, střevíc, který vydal dole se roztávající ledovec, jediný zbytek po neznámém turistovi, jenž byl strašnou tíhou a věčným pohybem ledu rozmělněn v atomy, jsou tu klobouky, breviář nějakého abbé, taštička, podle obsahu Američanky, doktorské brýle, samé poslední stopy těch, kteří odešli nahoru a nikdy se nevrátili, zlámané cepíny, přetržená lana a nade vším, jako nejvyšší výstraha - lano, které při prvním výstupu na vrchol Matterhornu se přetrhlo a savinilo tu velkou katastrofu. Děsivě úchvatné relikvie.

Hora však nevzbouří se hněvem jen vůči alpinistovi. Každý, kdo si jí chtěl podmaniti, ať to byl aviatik, inženýr, jenž tesal do ní tunely, nebo zachycoval její kaskády, musil složití tribu Minotaurovi, jenž sídlí na vrcholcích. V martyrologii alpismu stojí aviatik Chavez, jako ubohá oběť zřícení, vedle svých druhů horníků, kteří sklánějí chmurně své tváře nad torsy druhů, jež vynášejí na nosítkách pod gothardským tunelem, jak to nádherně zobrazil Vincenzo Vela v basreliefu na hřbitůvku v Airolo.

Ale kdo se nevydává na dobrodružství a poslouchá příkazy obezřetnosti, nemusí se vystavovati nebezpečím horským. Někdy ovšem se přece stává, že jest vydán na milost a nemilost něčemu nepředvídanému, nějakému neprozřetelnému okamžiku, je to epíše mo-

zek, než svaly, který ochabne a propadne krisi. Každý, kdo více chodil v horách, zavadil někdy o velké neznámo a slibuje si, že pro příště se vyhne takové příhodě, že zdvojí svou obezřetnost. Ale každý, když už to překonal, vzpomíná na tajemnou rozkoš onoho zamrazení, které jím zachvělo před pootevřenou branou, před tím zábleskem, do něhož kdo vetoupi, nikdy se nevrátí.

x x x x x x x x x x

Chtěl bych, praví Rey, aby ti nevěřící jen jedinkrát zkusili blahodárný vliv, jež působí větší výstup. Je k tomu třeba i více hodin námahy, jednotvárné chůze sněhem a ledem, beze slova; vidíte majestátní obraz před sebou celé hodiny, před kterým mizí různé marnosti jež tížily duši vaši. A v pozadí přicházejí vzpomínky, co se děje asi doma, přichylnost k domovu a láska k těm, kteří vás tam očekávají, mocně se vrývají. Velkolepost přírody, kterou kráčíte, vyrovnala duši vaši, zbavila ji cetek a jen to, co nejmocněji vás poutá, mile a harmonicky se hlásí do úchvatného dojmu, v němž jakoby se rozptylovala duše vaše. A když sestupujeme, těšíme se, že těm, kteří nás mají rádi, doneseme jas, jenž tam nahoře duše naše pronikl a vidíme je v duchu, jak nás s úsměvem vítají, že jim hory vrátily syna, muže, přítele statečnějšího, zdravějšího a milejšího.

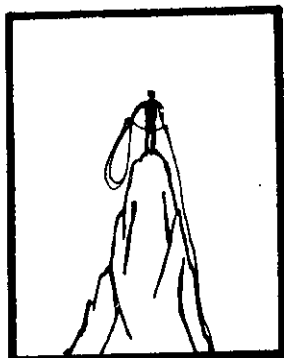
Alpismus je věc tak čistě lidskou, přirozenou, jako chůze, pohled nebo myšlénka - lidskou jako všechny vášně, s jich slabinami, rozmachem, radostmi i zklamáním - a jako ony, on též ducha povznáší a zdokonluje. Alpismus je snažení ideální, jako všechny druhé ideály povznáší člověka ku věcem lepším a výšinám života. Alpisté nejsou ani moudřejší, ani pošetilejší než ti druzí, rozdíl je jen ten, že překročili práh, u kterého myslí ti druzí, že končí svět, kdežto za ním je kraj čarovný, plný okouzlující krásy, kde hodiny míjí jako minuty a kde den vyplní duši lidskou, jako jinému celý rok. A ještě to, že tento práh překročuje jen to lepší z nás a život se stává čistší a lepší.

Výstup na vrcholy není cílem života, je to jen prostředek, který v mládí napájí energii a připravuje pro zápasy příští, který v mužném věku uchovává sílu a hromadí pro stáří poklad krásných, jasných vzpomínek, bez trpkosti a výčitek. Vidáte v horách muže bílých vlasů, jichž zbrzděná tvář se rozjasní při vzpomínce na první výstupy. Jsou to šťastné duše, které dovedly zůstatí prostě, a pohlížejí na opojnou moc tak, jako prvního dne, když stanuli před krásou hor. Vrací se každého roku do některého zákoutí hor a vždy stoupají tam, kde poprvé a po tolikáté byli, ku své první lásce horské, až ochablé tělo jim toho více nedovolí.

x x x x x x x x x x

Hory byly kolébkou a útulkem svobody. Byly to švýcarské Alpy, ze kterých vyvířila první revoluce, osvoboditelka od jarma feudálního. Španělské Pyreneje se dovedly opřítí obslutismu kastilskému a uhájily svá práva. A tak blízko od nás zůstaly Švýcarsy posledním ostrůvkem míru a svobody uprostřed moře krve a ohně, které potápělo Evropu.

Víte nyní, co je alpismus? Bojím se, že nevíte. Snesl jsem to nejlepší, co jsem četl a poznal, abych vám to znázornil, snad máte nejasnou představu, ale péro je slabé vůči té velikosti. Chcete-li to poznati, vezměte vak a poutnickou hůl, jděte do toho světa věčného ledu, vystupte na některý sněhový bílý vrchol a poznáte zcela, co je to alpismus a - propadnete této lásce.

Jedenadvacátého dubna 1978 atoupáme s Reinholdem Messnerem ze základního tábora do jedničky. V příštích dnech chceme zaútočit na vrchol Mount Everestu /8 848m/. Několikatydenními pracemi při zajišťování cesty leđovcem Khumbu a jižní stěnou lhotse jsme se optimálně aklimatizovali a cítíme se býti ve skvělém rozpoložení. Až do předsunuté bázy ve výšce 6 400 metrů pochoduujeme jako někde v domácích kopcích. Cíl máme jasný. Chceme se pokusit vystoupit na vrchol bez jakéhokoliv použití umělého kyslíku. Záměr označovaný mnohými lékaři za naprostý nesmysl a předem odsouzený k neúspěchu. Ani v horolezeckých kruzích nám nedávají velké šance. Přesto, Reinhold a já se o to chceme pokusit, a to jsme

vždy zdůrazňovali a zdůrazňujeme.

Je všeobecně známé, že již ve dvacátých letech dosáhli Angličané bez kyslíku právě na Everestu výšky přes 8 500m. A je rovněž známé, že od prvovýstupu v r. 1953 se nikdo nepokusil na Everest bez kyslíku jít. Výstup byl považován za nemožný proto, že třetinový parciální tlak kyslíku poškodí těžce organismus, zvláště mozek.

Při několika výstupech však horolezci používali kyslíku jen při spaní a nebo si dávali tzv. "kyslíkové sprchy", třeba Michel Dacher na lhotse nebo Číňané na Everestu v r. 1975. Z nepochopitelných důvodů se zde mluvilo o výstupech bez kyslíku. Za takový však lze považovat jen výstup, kdy lezci neužívají kyslík v žádné formě od začátku až do konce.

Messner a já jsme se připojili k expedici ÖAV vedené Wolfgangem Nairzem. Společně jsme zajistili obávaný leđovec Khumbu, postavili výškové tábory a ve stěně lhotse natáhli fixy. Útoku na vrchol nestálo nic v cestě.

22. dubna dosahujeme dvojku ve výšce 6 400m a následujícího dne trojku ve výšce 7 200m. Čtyřadvacátého ráno mám žaludeční potíže a sestupuji dolů do dvojky. Reinhold se dvěma šerpy chce vystoupit na Jižní sedlo a postavit tam čtyřku. Pozdě odpoledne se však zhoršilo počasí a dvoudenní bouře uvěznila trojici na Jižním sedle. Po dvou nocích bez kyslíku ve výšce 7 850m sestupují do dvojky. 27. dubna je vyčerpaný Messner opět v základním táboře.

Zatím vyrazili k vrcholu vedoucí expedice Wolfgang Nairz, Robert Schauer, Horst Bergmann a sirdar Ang Phu. Prvního května vyšlapali hlubokým sněhem stopu z Jižního sedla až do výšky 8 500m, kde postavili pátý tábor. Od 7 200m šli s kyslíkem. Za nádherného počasí dosáhli 3. května po pětihodinovém výstupu vrcholu. Jejich úspěch byl pro nás ostatní, čekající v nižších táborech, povzbuzením. Týž den, kdy unavené vrcholové družstvo sestoupilo do dvojky, nocovali jsme tam i my dva. Vzdor velkému vedru, až 40°C, jsme prošli stěnou lhotse a strávili dobrou noc v

trojce. K polední 7. května jsme dorazili na Jižní sedlo. Doprovázel nás známý anglický horolezec Eric Jones a tři Šerpové.

Přesto, že jsme šli bez kyslíku, cítili jsme se velmi dobře. Ke třetí hodině začal Reinhold vařit čaj. Dnes padne rozhodnutí, to jsme věděli. Na třetí pokus nám už nezbudou síly. O půl šesté vylézáme ze stanu. Stále vane silný jihozápadní vítr a nad hřebenem Nuptse stojí tmavá hradba mraků. Moje první myšlenka byla zpět! Těžko si dokáží představit, že bych za těchto podmínek měl jít vzhůru třeba jen sto metrů. Svým zaváháním jsem poskytl Reinholdovi menší náskok. Volám na Erika, aby náš odchod filmoval, a následují Reinholda.

V nohách jsem cítil těžkou únavu a již po dvaceti nebo třiceti metrech jsem musel odpočívat. Asi to bylo přehnané startovat z Jižního sedla a mít před sebou 900m výškového rozdílu. A navíc bez kyslíku. Mezitím jsem dohnal Reinholda a postupoval jsem skalnatým terénem, abych se vyhnul namáhevému šlapání stopy. Plně koncentrování lezeme v jedničkovém nebo dvojkovém terénu a cítíme, že si zvykáme na menší přísun kyslíku. Často se pokouším pohybovat prsty u nohou, které mám od odchodu ze čtyřky bez citu. Mávám pažemi, abych prokrvil špičky prstů. Reinhold filmuje svojí super-osmičkou a já občas fotografuji. O půl desáté jsme v pětce.

Náš nejbližší cíl je 8 750m vysoký Jižní vrchol. Dále zatím nemyslíme. Po východní straně JV hřebene stoupáme vzhůru. Zastavuje nás bezedný prachový sníh. Uhýbáme před ním doleva na skalnatý hřeben, který padá strmě do dvoutisícové hloubky JZ stěny. Asi 150m po hřebení lezeme. Je to nejvyšší a nejvzdušnější lezení, které jsem kdy zažil, a navíc bez lan. Jen tady nespadnout....

Krátce po dvanácté dosahujeme vrcholu. Pod námi kypí moře mraků, z něžž čnějí Makalu, Cho-Oyu a Lhotse. Hlavní vrchol se zdá být blízko, víme však, že nás od něj dělí hodiny výstupu. Na hřebení jsou převěje, proto se navazujeme. Reinhold filmuje, kde jen může, aniž by zanedbal jištění. Na Hillaryho výšvihu používáme stopy předchůdců.

Poslední metry k vrcholu jdeme společně. Krátce po jedné stojíme na nejvyšším bodě země. Uvědomuji si sice, že jsme první lidé, kteří se sem dostali bez pomoci umělého kyslíku, že jsme naplnili svoji myšlenku, triumf však necítím žádný, jen prázdno.

Odřízl jsem metr našeho lana a připevnil je na hliníkovou konstrukci zanechanou Číňany v r. 1975. Potom jsem se odvázel a začal opatrně sestupovat. Reinhold zůstal na vrcholu déle a manipuloval se svým kazeťákem.

Pětimetrový výšvih Jižního vrcholu lezu po čtyřech. Co nejrychleji se chci dostat na Jižní sedlo. Šípkou ve sněhu naznačuji směr sestupu pro Reinholda a brzdě cepínem sjíždím dolů k pětce. Pod pětkou přecházím do kuloáru. Několikrát svůj sjezd přerušuji a slézám malé práčky. Rychle dosahuji výšky 8 150m. Posledních sto metrů jedu na sněhovém polštáři. Eric Jones, který celý můj sestup pozoroval, nechce věřit svým očím.

Z vrcholu až na Jižní sedlo mi to trvalo hodinu. Po 15. hodině se vrátil i Reinhold. Při filmování často sundával brýle a následkem je zánět spojivek. Další noc, nejhorší ze všech, strávíme ve čtyřce. Reinhold má bolesti a obáváme se něčeho horšího než je sněžná slepota. 9. května sestupujeme spolu stěnou Lhotse. Reinhold, který téměř nevidí, se drží těsně za mnou. Téhož dne pozdě odpoledne dosahujeme předsunutou základnu.

SMĚRNICE PRO VYHODNOCENÍ VÝSTUPU ROKU ●●●

A. ČASOVÝ PRŮBĚH HODNOCENÍ

- 1/ vyhodnocení na úrovni krajů (oblastí) do 31. 10.
- 2/ vyhodnocení na úrovni národních svazů do 30. 11.
- 3/ hodnocení "Výstupů roku" Horolezeckým svazem ÚV ČSTV a vyhlášení výstupů roku (oficiální) do 15. 1. následujícího roku.

B. KATEGORIE "VÝSTUPŮ ROKU"

- 1/ Vysoké Tatry
- 2/ velehory středních nadmořských výšek
- 3/ velehory nejvyšších nadmořských výšek (cca nad 6 000m)

C. PODMÍNKY VYHODNOCENÍ

- 1/ jako výstupy roku budou hodnoceny ty výstupy, které odpovídají současné světové úrovni. U výstupů hodnocených na úrovni HS ÚV ČSTV (tzn. "federální") bude kladen důraz na technickou náročnost hodnocených výstupů. Při posuzování na úrovni národní a krajské (oblastní) dojde k přihlídnutí k propagačnímu významu oceněných výstupů.
- 2/ v případě, že navrhované výstupy nebudou splňovat nároky na úroveň hodnocení, nebudou trenérské rady příslušných stupňů "výstupy roku" v těchto kategoriích vyhlašovat.
- 3/ dojde k oddělenému vyhodnocení výstupů roku mužů a žen ve všech stupních.
- 4/ hodnocení "federálních výstupů roku" bude doplněno jmenovitým seznamem horolezců z vyhodnocených výstupů, kterým se za mimořádný přínos pro úspěch akce, započítá "výstup roku" jako splněná podmínka ve smyslu platné JSTK pro udělení mistrovského titulu.

D. POSTUP VYHODNOCENÍ

- 1/ k podání návrhu slouží jednotný formulář - jeho rozmnožení a rozeslání zajistí národní trenérské rady.
Přílohy formuláře:
  - a/ fotografie stěny se zakreslením výstupové cesty s vyznačením všech významných míst (bivaky apod.)
  - b/ skica trasy výstupu po úsecích s vyznačením obtížnosti
  - c/ u prvovýstupu slovní popis, včetně upřesnění nástupu a sestupu, příp. schematická mapka
  - d/ u výstupů expedičního charakteru ve velehorách nad 6 000m, případně u dlouhotrvajících výstupů (např. v zimních Alpách) musí být návrh doplněn podrobnou zprávou o průběhu výstupu s rozvedením časového postupu jednotlivých účastníků

2/ Postup návrhů: kraj - národní svaz - federální svaz.

Národní trenérské rady a ústřední trenérská rada mají právo přijmout a podat doplňující návrh na vyhodnocení u těch výstupů, které mají požadovanou úroveň a nebyly z objektivních nebo subjektivních důvodů navrženy nižšími složkami.

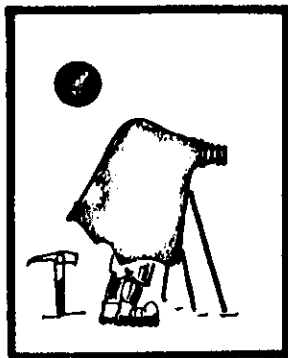
3/ Návrh na výstup roku - formulář a přílohy - bude podáván dvakrát, tak, aby všechny návrhy, tedy i neoceněné výstupy, byly v jednom exempláři archivovány trenérskou radou HS ÚV ČSTV. Tzn. že nižší složky (KTR a NTR) zašlou dále po jednom exempláři všech podaných návrhů, a u těch výstupů, které sami vyhodnotily a dále je navrhují i k vyššímu ocenění, zašlou i druhý exemplář.

Zpracováno na schůzi
trenérské rady HS ÚV ČSTV
dne 22.4.1978

Ing Jiří Novák m.s.
předseda ÚTR

ŠTÍT VILÉMA HECKELA

j. borkovec

9. září se v Liberci sešla opět porota k vyhodnocení fotografií, zaslanych do soutěže "ŠTÍT VILÉMA HECKELA".

Ze 1183 zaslanych fotografií získaly hlavní cenu dva snímky Z. TŮMY z Liberce, nazvané "Za sluncem" a "Do neznáma". (Pro zajímavost - šlo o snímky letících rogallistů.)

Dále byla určena cena za nejlepší horolezeckou fotografii snímku J. HAVLA "Návrat" a 10 cen bez pořadí a 5 čestných uznání. Z oceněných snímků měly horolezeckou tematiku fotografie "Vždyť přece létat je snadné" a dvojice fotografií "Cesta k nebesům" a "Pavoučí rej". Čestné uznání obdržely rovněž dva snímky s horolezeckou tematikou.

Úroveň horolezeckých snímků, zaslanych do letošního bienále (soutěž se pořádá nyní jednou za dva roky) byla podstatně vyšší než předloni, přesto však se většinou fotografií vytýkala popisnost a nefotografičnost. Byly mezi nimi bezesporu snímky, hodnotné po stránce metodické a ilustrační; moderní fotografie však není již pouhým zobrazením skutečnosti. Stala se uměním, tedy prostředkem k vyjádření vztahu člověka ke skutečnosti. Aby horolezecká fotografie mohla konkurovat rafinované, mnohdy měsíce promyšlené krajinářské fotografii, musí být především silná výrazem. A technicky perfektní.

Jisté je, že v horách není nouze o dramatické okamžiky; je jen nutné naučit se vidět je fotograficky.

Ze zmíněných 1183 fotografií bylo vybráno 150, z nichž bude uspořádána v Liberci

výstava (během prosince). Určitě bude stát za shlédnutí - třeba už jen proto, aby se fotograf-horolezec seznámil s tím, co se dnes od fotografie žádá.

ZTRATILY USA PLUTONIOVÉHO ŠPIONA? ●●●

Americké časopisy "Oubsize" a "Rolling Stone" tvrdí: Smrt z ozáření přijde z Himálaje.

Uveřejněný příběh připomíná utopický román. V roce 1965 mělo čtrnáct amerických horolezců z pověření zpravodajské služby CIA vynést na vrchol Nandě Devi 56 kg těžký elektronický přístroj napájený reaktorem s 4,5 kg Plutonia 238. Aparatura měla z himálajského vrcholu sledovat čínské atomové pokusy a zjistit dolet raket s atomovou hlavicí, na kterých Čína pracovala. Špionážní družice byly tehdy v plechách.

600m pod vrcholem zastihlo horolezce špatné počasí. Ukryli přístroj pod kameny a sestoupili. Ukryt však ležel v dráze laviny, která smetla přístroj pod jižní stěnu.

Ještě dvakrát vyslala CIA americké horolezce, v r. 1966 a 1967, ale oba pokusy najít atomovou baterii byly neúspěšné. Indická zpravodajská služba byla o celé věci informována, ale CIA požádala kolegy z New Delhi o mlčení. President Johnson byl v "hrubých rysech" o věci informován, ale nevěděl, že CIA další pátrání zastavila.

V zoufalé snaze přístroj najít vykoupili Američané v New Delhi veškeré požární hadice, aby aparaturu ze sněhu "vymyli". Jejich snaha je pochopitelná: obsažené plutonium ohrozí život na 300 - 500 let. Obal vysoce radioaktivní náplně může prorazit za 10 - 30 let a 13 let už uplynulo ...

Ledovce oblastí napájí indický veletok Gangu, která je nejen posvátnou řekou a objektem rituální koupele hinduistů, ale i jediným zdrojem pitné vody pro mnoho miliónů Indů.

Časopisy se odvolávají na výpověď osmi ze čtrnácti zúčastněných horolezců, na informace dvou agentů CIA a bývalého příslušníka Národního úřadu pro bezpečnost. Dva demokretičtí senátoři žádají od presidenta Cartera vyjasnění případu. V případě, že je zpráva pravdivá, je povinností USA "učinit všechny potřebné kroky k nápravě vážné a pobuřující situace".

Dle časopisu Kurier IV/78

Nepříjemné přiznání musel učinit indický ministerský předseda Desai uprostřed současné antiamerické hysterie v Indii, kterou zapříčinily zprávy o instalování špionážních přístrojů na vrcholech Himálaje:

"Přístroje ke sledování Číny byly instalovány s plným souhlasem tehdejší indické vlády."

Horolezectví je rizikovým sportem a proto také výběrovým. Žádná úrazová zábrana neodstraní lidskou omylnost a ani některé rizikové faktory úrazů, které budou vždy trvat. Proto také je nutné vždy s nějakou úrazovostí v horolezectví počítat. Naší snahou musí být snížit úrazovost co nejvíce, nemůžeme se trpně jen odvolávat na rizikové faktory, jako dříve na objektivní nebezpečí. Dnes víme, že není objektivní nebezpečí v horách, které by nemohl horolezec předvídat; to záleží na jeho znalostech a zkušenostech a poznané objektivní nebezpečí už vlastně není objektivní, ale stává se nebezpečím subjektivním. Dnes toto objektivní a subjektivní nebezpečí raději třídíme do úrazových rizikových faktorů tak, jako v každé jiné lidské činnosti.

V podstatě jsou rizikové faktory trojího druhu:

1. nebezpečí, které přináší horská a velehorská příroda
2. vadná výzbroj a výstroj
3. vlastní činnost horolezce, která vychází z jeho povahy, znalostí a zkušeností, tedy také z chybné taktiky a techniky výstupu

Způsoby úrazové zábrany se opírají o metodické rozbory úrazů, kde opakující se motivace úrazů obyčejně sama nabízí účinná opatření. Podle charakteru a způsobu realizace protiúrazových opatření rozeznáváme opatření metodická, organizační, materiálová a zdravotnická. Jejich účinnost je možné měřit počtem úrazů.

Základním a nejdůležitějším protiúrazovým opatřením jsou rozbory úrazů, které mají být prováděny i na oddílových besedách. Jde o opatření metodické a dává horolezcům možnost získávat vědomosti a zkušenosti z chyb druhých a tak se vyvarovat tvrdému získávání vlastní zkušenosti. Každý rozbor úrazu upozorní na působení určitých rizikových faktorů, na chyby zraněných a jak je možné tomu kterému faktoru se bránit nebo vyhnout. Předpokladem realizace tohoto opatření je zveřejnění takových rozborů v horolezeckém tisku.

K metodickým protiúrazovým opatřením patří také výuka o nebezpečí v horách, meteorologie a klimatologie, geologie, taktiky a techniky horolezectví. Realizace závisí na dobré kvalitaci cvičitelů, kteří nakonec za tuto výuku v oddílech zodpovídají.

Ze statistických a metodických rozborů úrazovosti se ukázalo jako velmi účinné opatření organizační. Zrušení výkonnostních tříd v roce 1967 se projevilo podstatným snížením lavinových smrtí. Dále zavedení závazných pokynů pro pořádání velehorských podniků, které dalo do pořádku organizovanost horolezeckých zájezdů, zdůraznilo odpovědnost cvičitelů a vedoucích a téměř odstranilo "horolezectví na divoko", které bylo v dřívějších letech zdrojem četných úrazů.

Pokulhávají opatření materiálová, která stále narážejí na nedostatek kvalitního zajišťovacího materiálu, který není v dostatečném množství dostupný každému horolezci. Úspěch byl pouze se zavedením nošení přilby, která však podle zkušeností chrání dobře proti účinku padajících kamenů, ale není dokonalou ochranou při pádu na hlavu. Úrazy způsobené použitím vadného materiálu nebo šetřením materiálu se stále ještě vyskytují. Používají se stará lana, doma zhotovené skoby i jiný kovový materiál, o jehož kvalitě se obyčejně lezec přesvědčí až při úrazu.

Zdravotnická opatření jsou často podceňována a i když jsou dány možnosti sportovní preventivní prohlídky všem členům svazu ve sportovních odděleních státní zdravotní správy, nebývají tyto služby využívány a zejména nebývají vyžadovány kvalitní prohlídky. Horolezec však v horách musí dokonale znát svůj zdravotní stav, aby nepřecenil své možnosti. Zdravotnická opatření v oddílech se pak týkají výuky první předlékařské pomoci a hygieny, její znalost je významným protiúrazovým opatřením.

Jedno významné metodicko-pedagogické opatření je v posledních letech opomíjeno. Je to výchova členů v horolezecké etice, která sama působí silně protiúrazově. Všechny soutěživé tendence, které vyplývají z pochybené etiky, které činí z hor nářadí a z radostí z výstupu honičku za oceněním výkonu, ve kterém se také ztrácí horolezecká družnost a kamarádství, zvyšují všechny shora uvedené rizikové faktory, které v zájmu výkonu je někdy těžké respektovat. Přistupuje se k riskování, opomíjí se jistění, staví se do popředí falešné hrdinství nezajištěným postupem apod.

Toto protiúrazové opatření by se mělo v příštích obdobích intenzivněji v oddílech uvádět v život.

To, že se nesmíme dívat na protiúrazová opatření jen pasivně a že se musíme snažit o jejich realizaci, lze dokumentovat počtem smrtelných úrazů. Od roku 1960 do roku 1977 zahynulo při horolezecké sportovní činnosti 157 horolezců Českého a Slovenského horolezeckého svazu ČSTV (viz tabulka č. 1). Co do absolutního počtu smrtelných úrazů je horolezectví mezi sporty na 1. místě, v procentu k členské základně (přibližně 0,22%) se pohybuje horolezectví na 3. - 6. místě. Není to postavení právě dobré pro sport, který není sám výdělečný a je ekonomicky závislý na organizaci. Účinnost některých opatření vyplyne, když si všimneme výskytu úrazů v jednotlivých motivacích. Nejčastější smrtelné úrazy bývají při pádu, kde se výskyt signifikantně nemění. Podle rozborů právě zde jsou velmi časté chyby v zajišťování. Velmi časté byly smrtelné úrazy ve sněhových lavinách, zejména v letech 1962-1967, kdy byla uplatněna protiúrazová organizační opatření vedoucí k omezení zimního horolezectví pro méně zkušené lezce a začátečníky. Výskyt úrazů tohoto druhu se v dalších letech podstatně snížil. Pokulhává se stále s opatřeními při zvratu počasí a stále se tyto úrazy objevují. Úrazovost způsobená pádem kamenů i po zavedení přilby v posledních třech letech je způsobena neobvyklostí kamenné laviny, kdy přilba již nemohla pomoci. V posledních letech je však úrazovost poznamenána také nevhodným výběrem túr, které mají více rizikových faktorů. Důvod k takovému výběru zůstává zatím neobjasněn a snad je výsledkem jen neznalosti. Lezecké programy všech organizovaných horolezeckých akcí mají být konzultovány se zkušenými členy horolezeckých oddílů a schváleny výborem oddílu. Je třeba, aby horolezci stačili svými zkušenostmi i znalostmi zvládnout problematiku zvoleného výstupu a vraceli se domů ve zdraví a krásnými lezeckými zážitky.

Pro osvěžení naší paměti zopakujme se základní bezpečnostní zásady horolezce:

1. Dbej na to, aby zvolený výstup byl v souladu s opatřeními Horské služby, abys

řádně prostudoval trasu výstupu i sestupu, aby zvolil bezpečnou taktiku výstupu a aby obtížnost výstupu odpovídala Tvým schopnostem a zkušenostem i schopnostem spolulezců.

2. Neber sebou na výstup jako spolulezce nikoho, koho neznáš a neznáš-li jeho horolezeckou kvalifikaci.
3. Před odchodem na túru překontroluj obsah batohu, zdali máš všechno, co je třeba k výstupu podle zvolené taktiky a nechybí-li bezpečnostní obsah batohu.
4. Neodcházej z tábora nebo z chaty, pokud Tvůj zdravotní stav není takový, aby plánovaný výstup nebyl nad Tvé síly.
5. Při odchodu na túru a trvale během túry sleduj vývoj počasí a při hrozícím svratu nebo bouřce zavčas vyhledej ústupovou cestu do bezpečí. V zimě stále sleduj kvalitu sněhu z hlediska lavínězlosti.
6. Pamatuj, že při lezení je nejbezpečnější lezecká dvojka a jako družstvo dvě lezecké dvojky.
7. V průběhu lezení stále pamatuj na spolehlivé jištění a dodržuj všechny zásady správného jištění.
8. Dbej, aby při lezení nedošlo k poškození zajišťovacího materiálu.
9. Dbej toho, abys byl stále dobře orientován a ve stěně nebloudil.
10. Při jištění sleduj stále postup svého partnera.
11. Nepolevuj v pozornosti ani po dosažení vrcholu při sestupu, zejména jde-li o sestup v méně obtížném terénu. Pamatuj na odpočinkové pauly!

Základní pokyny ČSHS pro pořádání podniků ve velehorách byly publikovány v Metodickém dopise č. 1 z r. 1974 "Nebezpečí v horách".

Závěrem je třeba připomenout: nespolehejme se v otázkách bezpečnosti na štěstí, učme se nebezpečí hor znát, naučme se mu vyhýbat a budeme se tak z hor vracet vždy jen s radostí.

Srovnatelná úrazovost v Českém a Slovenském horolezeckém svazu ČSTV v letech 1960-1977

Rok 19.....	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	Celkem	Celkem	
																				muži	ženy
Úraz pádem	1	6	4	6	-	4	2	7	2	1	3	6	5	5	3	-	4	4	63	59	4
Sněhová lavina	-	-	3	2	2	1	9	9	-	-	-	2	-	3	1	-	-	-	32	28	4
Pád kamenů	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	2	6	6	-
Zvrat počasí a pád	-	-	1	-	2	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	2	1	10	8	2
Zvrat počasí, vyčerpání	-	-	2	-	-	3	-	-	2	1	-	3	-	-	1	-	1	1	14	13	1
Zranění bleskem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	4	3	1
Zranění výbrojí	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	2	-
Zemětřesení	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	14	14	-
Úraz při jištění	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Muži	1	5	9	8	4	8	10	15	4	6	17	12	5	10	5	1	7	7		134	
Ženy	-	1	2	-	-	2	1	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	1			12
Celkem	1	6	11	8	4	10	11	16	4	7	20	12	5	10	5	1	7	8	146	134	12

Ne? Tak se na ni zajedte podívat a nebudete litovat. Zaleze si zde každý, na lehké i těžké cestě. Lezení není sice dlouhé, zato ale exponované v pevné skále a hlavně "neošahané". A co víc, je to žula.

Skála se nachází v severním svahu údolí Líbochůvky asi jeden kilometr od osady Kutiny za železničním viaduktem. Z úbočí vybíhá skalní masiv vrcholící od svahu snadno přístupnou Věžkou, která do údolí, k jihu, padá strmou asi čtyřicetimetrovou stěnou. Stěna je ve spodní části (třetině) přecháta po celé šířce mohutným střečovitým převisem. Doleva, k západu, spadá Věžka ke svahu převislými stěnkami. Vlevo, na

východě, odděluje hluboký kuloár výrazný pilíř, za nímž stěna rychle klesá a strácí se ve svahu. Zprava do stěny vybíhá lavice, která končí na úbočí pilíře.

Přístup k Sochorské skále je jednoduchý a v celku rychlý. Motoristé se se svými kárami dostanou přes Tišnov, Říkonín a Kutiny (zde odbožit na polní cestu pod viadukt) až pod skálu. Pesáci půjdou ze zast. Říkonín (trati č. 25) lesní cestou podél trati (zleva) směrem na Žďár n/Sáz. až k viaduktu a pod ním ke skále. Celkem třicet minut pohodlné chůze. Skála je asi dvacet metrů od okraje lesa za poslední ze tří chat a je z cesty dobře vidět.

Nepočítám-li lehký kuloár, vedou stěnou dvě skobované cesty, jejichž průběh se mi podařilo spolehlivě určit. O dalších cestách nebo alespoň pokusech svědčí skoby i na jiných místech. Kudy však tyto cesty vedou lze zjistit jen přeizením. Jedna z cest vede ve východních plotnách Věžky obrácených do kuloáru. Druhá vede pilířem. Skoby jsou ještě ve východní stěnce pilíře a v převisu údolní stěny Věžky. Další možnosti jsou ve stěnách vpravo od pilíře, v údolní stěně a v západní stěně Věžky. O prvovýstupcích nic nevím. Znáám je mi jen pokus o přeizení převisu údolní stěny v roce 1963 a pak to, že na skále lezli pánové Mazourek a Ptáček. Uvítám proto každé doplnění a upřesnění.

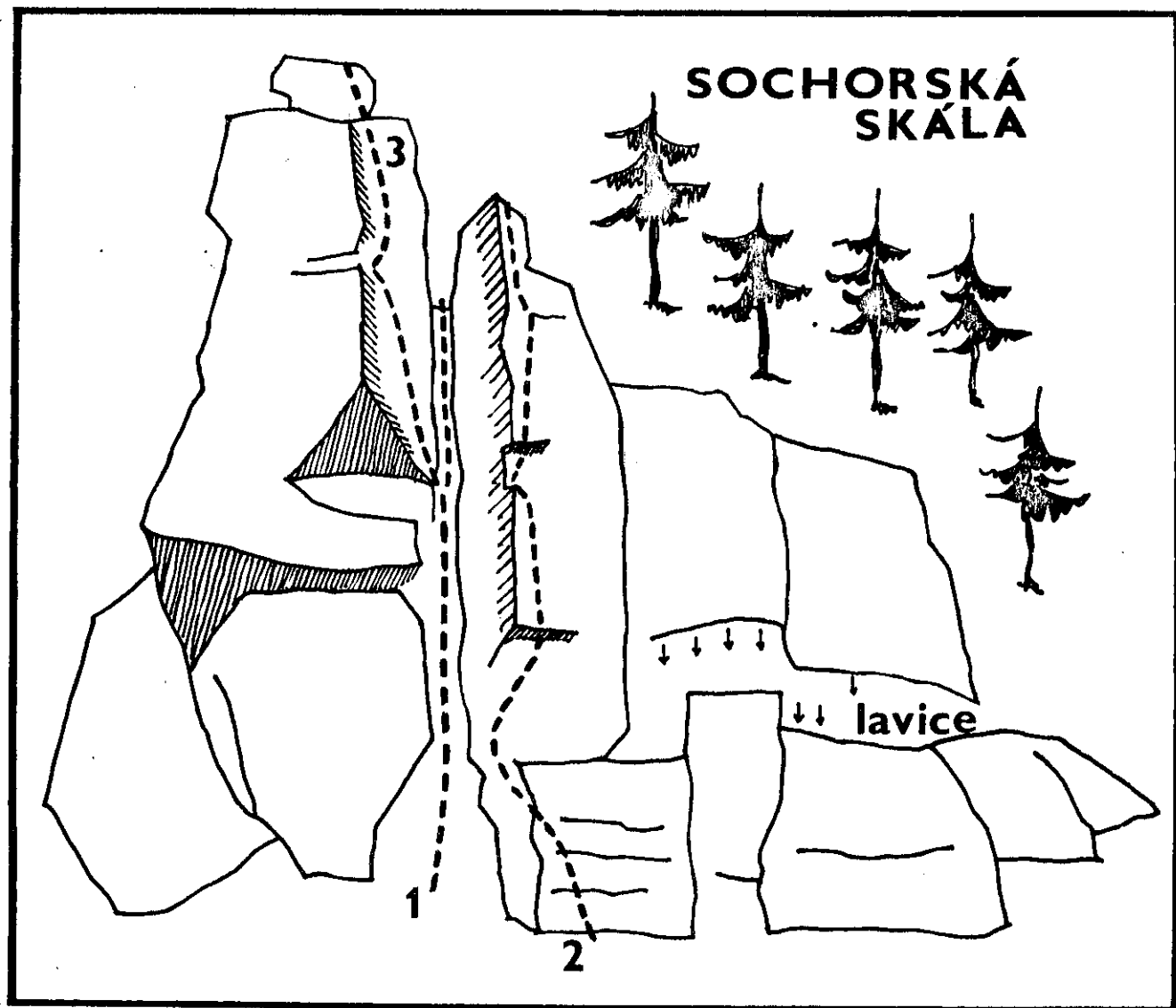
Popisy cest:

1. Kuloár I - II
Přímó vzhůru přes stupeň uprostřed kuloáru.
2. Pilíř IV
Šikmo zprava pod převis. Překrok doprava a vpravo od hrany vzhůru (2 skoby).
3. Východní plotny asi IV
Kuloárem na stupeň. Doleva do ploten a jejich levým okrajem na Věžku.

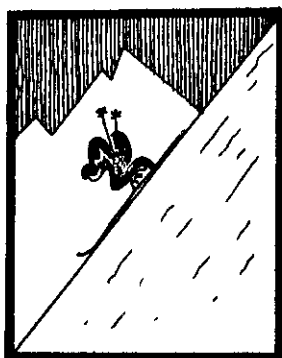
Nepředpokládám, že se Sochorská skála stane významnou lezeckou lokalitou, za návštěvu však stojí. Zvláště nyní, kdy je na tradičních terénech lezení časovi i prostorově omezováno. Konečně leze se i po menších šutrech!

Poznámka redakce:

Rádi bychom uvedli v širší známost dosud méně využívané nebo méně známé lezecké terény v brněnském okolí. Vyzýváme tímto všechny, kteří pomoci mohou a chtějí, aby pomohli. Informací, popisem, nákresem.... jakkoliv.

Hotejl a podobné odborné publikace přináší čas od času popisy výkonů odvážných mužů, kteří se - opatření lyžemi - vrhají z vrcholů hor do strmých srázů a sjíždějí je odvážnou křivkou, míjejí šokované horolezce stoupající příslušným srázem a odpínají dole lyže s pocitem, že jsou hvězdy. Rozhodli jsme se, že zkusíme taky zazářit. Dotazem u zkušeného experta Sylvy Tally, co je k tomu potřeba, jsme zjistili, že stačí lyže, hůlky a kopec. Netušíc, že Sylva zapomněl jmenovat nohy, zajásali jsme - lyže a hole máme, kopce sice ne, ale v Tatrách jich je spousta a některé by mohly být i sjízdné.

V šestnácti letech jsem byl s tatínkem a další partou na Kriváni a nejsilnějším zážitkem pro mne tehdy nebyl pětihodinový výstup, ale dvojice Poláků, která si na hoře připnula lyže a odkroužila jižním úbočím do doliny. Tato vzpomínka určila náš cíl - první horský sjezd nemusí být zrovna prvosjezd, ne?

Tak tedy Kriváň. Expedice čítá tři muže odhodlané ke všemu - nemáme vůbec představu, jak to všechno bude, proto jsme se pro jistotu odhodlali i k věcem nadbytečným. Výstroj téměř bivaková, mačky, lavinovky, spousta věcí zbytečných. V dobré víře, že se do večera vrátíme, necháváme na Štrbském plese v úschovně spacáky. Ještě ověřujeme, jestli někdo z nás nemá šušťákové oblečení - pro případ pádu, aby pak moc nezrychloval (Kriváň je v těch chvílích pro nás téměř kolmý!). Po hodině chůze odbočujeme u Jamského plesa z cesty. Mírný svah, kterým musíme vystoupat asi 300 metrů, je plný šutrů, stromků a kosovky, březnové slunko nahlodalo sníh, který je teď možno s plným oprávněním nazvat dvojjazyčným (podobnost s kuchařskými termíny čistě náhodná, zde značí hloubku zapadnutí). Vzájemně se vytahujeme z dř. a zuříme. Kousek výš se to lepší, už se bojíme jen po kolena. Lyže na ruksaku tvoří podivuhodnou páku, při pádech a propadání mají nepochopitelnou setrvačnost.

Vyavobození přináší odtátý úsek hřebene, jdeme po trávě a chvílemi po cestě. Celonoční cesta známým Romo-expresem z Brna se projevuje - všechny fotky z výstupu zachycují předkloněné postavy sklesle visící na lyžařských holích nebo ještě skleslejší sedící na lavičce, kterou hodní Tanapáci připravili v polovině hřebene. Pak jde cesta okolo skalek - neodoláme a lezeme po velkých blocích ohřátých sluncem. Sníh je už méně shnilý než dole, i když slunce svítí a svítí. Nad námi - příroda je mocná čarodějnice - plachtí čáp! Vyhlídkový let okolo Tater zakončil právě zde a pokračuje směrem západním. Vzhledem k tomu, že si tak přispíšil, ho tipujeme za čápa grónského.

Na blížícím se vrcholu se něco hýbe - až jsme pár kroků od vrcholového trianglu, rozeznáváme, že je to čtveřice podobných "skiestremistů" jako my. Jsme potěšeni -

alespoň uvidíme, jak to jede! Hoši se tady už hodinu či dvě opalovali, teď vyndávají láhev rumu a pozvedávají si sebevědomí. Je vidět, že nejsme jediní, komu se to nahoru zdálo jednodušší. Hoši vidí, že jsme odhodláni jet i v noci, jen abychom je pustili první, a tak se opatrně obouvají a jedou. Ve stěně - shore to není svah, ale stěna - je teplo, sníh je rozehřátý, horních deset centimetrů krásně vede. Překvapivě rychle mizí čtveřice níž a níž. My nespěcháme, je krásně a času je taky dost. A vůbec, kdo ví, jak to půjde dolů! Nakonec přece stojíme na lyžích a každý sám řeší problém, na kterou stranu šmrncnout první oblouk. Při pohledu shore je každý svah strmější, a tak výše uvedený problém není zanedbatelný. Po prvních nesmělých metrech se nás zmocňuje nadšení. Při každé zastávce stojíme víc nad sebou než vedle sebe, ale jet se to dá! V dolní části vrcholového svahu Kakin padá, jede s hromadou sněhu asi 30 metrů a bojuje o zastavení. Moc mu to nejde - jednou rukou drží nad hlavou foťák, druhá je kdoví kde, a tak zastavení nastalo až samo.

Traverzujeme na hřeben, po němž jsme přišli. Část okolo velkých bloků, která je vidět už od Štebského plesa, je rozměklá, propadáme se do děr, jedeme krokem. Pak už je to pohádka - dolní část hřebene je mírná, jede se ve stínu (je už odpoledne a slunce nízko) na východní straně hřebene. Tento úsek cesty nám přináší nejvyšší lyžařskou rozkoš - každý jede svou stopou v nedotčeném svahu, točí to skoro samo. V nadšení si umínujeme, že dojedeme až na Štrbské pleso. To se nám daří, ale tam je mi vstoupit do klubu otužilců - u nádraží se propadám po kolena do nějaké stoky vedoucí od nejmenovaného šikmého hotelu. Tato zábava (zábavnější pro Kákina a Pavla) a noční výstup na Popradské pleso zakončují den.

ROMSDAL - ZAPOMENUTÉ HORY ?

●●●

V létě roku 1976 působila v Romsdal trojka horolezců z krakovského AKA - Marek Ciepichal, Stefan Czarniecki (vedoucí) a Tomasz Opozda.

Měli jsme k dispozici vlastní auto, které nám prokázalo neocenitelné služby. Počasí bylo více než zlé. Během měsíce jen dva dny bez deště a čas od času přímo lilo. Zvláště neustálým deštěm se vyznačovalo období od 24. července do 3. srpna, kdy byl i déšť se sněhem, ve vyšších partiích sněh (nad 1 000m vrstva sněhu dosáhla 1 m). Vážně to ovlivnilo možnosti další činnosti a odradilo to řadu alpinistů, kteří navštívili Romsdal toho roku. Všechny výstupy jsme vykonali

ve trojce a jejich čas se příliš nelišil od průvodcovského (který je mimochodem dost "vyšponovaný").

Zde je několik zajímavějších:

Store Trolltind - Fiva Route /1 800m, klas. IV/ 14.6.1976

Romsdalskorn - S stěna /300m, klas. IV /, sestup přes Halls Rene (žlab) 21.7.1976

Sondre Trolltind - východní pilíř, /2 100m, klas. IV+ / 23.7.1976

Holstind - 2. výstup JZ pilířem /1 050m, klas. V / 31.7.1976 ; obtížnost této cesty je nadsazená, zvláště 105m dlouhý úsek, který je v průvodci T. Howarda popsán jako "6", je o mnoho lehčí.

Stighorn - Z stěna /700m, klas. V / 6.8.1976 ; pravděpodobně 2. průstup Howardovy cesty.

Trollryggen - V pilíř /2 400m, klas. VI⁻ / 9.-10.8.1976 .

Pouze při výstupu Z stěnou Stighornu a první den na pilíři Trollryggen jsme měli dobré počasí. Ostatní naše výstupy provázela dešť a při průstupu pilířem Holstindu snad chyběly už jen hromy a blesky. Nejvážnější cesta, vylezená v tomto období jinými skupinami, byla Fiva Route a např. desetičlenná skupina Skotů vylezla s mnoha těžkostmi pouze čtyři cesty. Svědčí to na jedné straně o počasí a na druhé též o ochabnutí zájmu západních horolezců o hory v Romsdal, do nichž vyjíždějí většinou spíš druhořadé skupiny.

Přesto však je to v současné době oblast, která si plně uchovává své hodnoty pro horolezce, zvláště pro ty, kteří mají zájem o prvovýstupy.

Zde je krátká charakteristika nejzajímavějších stěn, které nyní ještě čekají na své přemožitele:

- Store Trolltind** - V stěna, výška 1 800 m
Spodní, méně zajímavou část je možno obejít cestou Fiva, z které něco pod polovinou traverzujeme do stěny. Od tohoto místa horních 900 metrů představuje problém nejvyšší třídy s extrémními těžkostmi.
- Z stěna, SZ pilíř, výška 700 m
Obě formace představují klasické problémy vysoké obtížnosti, jejichž hodnotu dále zvyšuje neobyčejně dlouhý a obtížný ústup nebo sestup.
- Trollryggen** - JV stěna, výška 1 500 - 1 700 m
Spodní část stěny je snadnější (IV⁺), za to horní pás o výšce 800m je absolutně převislý a na celé délce dvou kilometrů nemá ani jeden průstup - od V pilíře po S stěnu Søndre Trolltind, ve které se nacházejí pouze dvě cesty obtížnosti VI⁺, vypadající nelezitelně. Zvláště imponující je úsek stěny kulminující ve vrcholku Stabben. Je převislý o výšce 500m a vychýlený o více jak 50m. Je to skobovací problém nejvyšší třídy, kde bude nutné použít spousty nýtů.
- Stěny mezi Adelsfellem a Nordre Trolltind tvoří zeď o výšce 1 000 - 1 500 m, na délce dvou kilometrů zcela panenskou. Existují v ní neomezené možnosti nových cest libovolně vysokého stupně obtížnosti - klasické i skobovací.
- Brudgommen** - V stěna, výška 1 200 m , neobyčejná expozice
Lezecký problém nejvyšší třídy, ačkoliv - stejně jako sousední 900m vysoká převislá stěna Brur Skar - je s ohledem na časté kamenné laviny objektivně velmi nebezpečná.

Kromě doliny Romsdal je velmi zajímavá oblast Finnan, v níž se ze strany Innfjordu vypínají pěkné panenské plotnovité skalní stěny o výšce kolem 700m. Za pozornost

stojí rovněž hora Blastolen v Západním pásmu, spadající na západ nádhernou, téměř úplně hladkou, ideálně skloněnou 800m vysokou stěnou. Tato stěna je zcela panenská a z levé strany ji ohraničující S stěna, o něco kratší a méně zajímavá, má pouze jednu cestu /klas. VI/, mimochodem dosud po druhé neprostoupenou.

Zvláštní zmínka náleží horám v oblasti jezera Eikesdal. Nejnápadněji se tu návštěvníkovi představí Z stěna Goksoiry. Vypíná se do výšky i 100m a uprostřed je rozdělena ohromným amfiteátre, do něhož není lehčí vstup než lezením obtížnosti VI. stupně. Výše se nacházejí kolmé plotny s ohromnými střechami přečnívajícími až o 40 metrů. Ze dvou vytýčených cest žádná nevede středem a dosud nemá 2. průstup, přestože pocházejí z let 1967-68. Zbývající hory v oblasti Eikesdal mají převážně panenské stěny, se značnými skalními, sněhovými i ledovými těžkostmi o výšce často překračující i 500 m. Je to v současné době jedna z horolezecky nejzajímavějších oblastí Evropy, mimochodem dosud téměř nevyužívaná.

Kromě již jmenovaných, na velké rozloze hor Romsdalu existují desítky stěn vysokých kolem 300 - 800 metrů různé obtížnosti. Tyto stěny nikdo nedobývá jen proto, že jsou neznámé a některé z nich také těžko dostupné.

Nakonec několik poznámek k turistickým hodnotám těchto hor.

Oblast Romsdalu je přímo vysněný terén pro provozování kvalifikované vysokohorské turistiky. Existují tam desítky kilometrů dlouhé chodníky vedoucí dolinami mezi nádhernými štíty a ledovci, přes zamrzlá jezírka a po visutých mostech přes několika-setmetrové vodopády, poskytující opravdu mohutné dojmy. Jejich atraktivnost ještě zvyšuje fakt, že za celé dny uprostřed divoké přírody nepotkáte člověka.

Orientace je však poměrně obtížná, jelikož cesty jsou jen řídce označené a některé, které vedou na vrcholy, dosahují obtížnosti až II. stupně.

P ř e d m o n z u n   1 9 7 8   v   H i m á l a j iDhaulágiri 1 /8 172 m/

Výstupem šesti členů japonské expedice jižním pilířem byl vyřešen jeden z velkých himálajských problémů, na kterém ztroskotal v r. 1977 i Reinhold Messner.

10. května vystoupili na vrchol z tábora 5 ve výšce 7 500 m Tošijaki Kobajaši a Tacuji Šigeno a následující den Seji Šimizu, Jasuji Kato, Hiroši Jošino a Šerpa Ang Kami. Expedice byla poznamenána smrtí jednoho z členů expedice v táboře 3 na výškovou nemoc.

Kangčhendzönga South /8 490 m/

Wojciech Jorzwana a Eugeniusz Chrobak z polské expedice vystoupili 19. května na tento sice vedlejší, ale přece jen druhý nejvyšší nedostoupený vrchol.

Makalu /8 470 m/

Západoněmecko-rakousko-nepálská expedice vedená dr. Hermanem Warthem úspěšně zopakovala francouzskou cestu z r. 1955 a sedm z osmi členů dosáhlo vrcholu. Všichni členové se podíleli na vynášece nákladů nad základní tábor. Šestačtyřicetiletý Kurt Diemberger se stal asi nejstarším horolezcem, který vylezl na osmitisícovku, a to již třetí (předtím prvovýstupy na Broad Peak v r. 1957 a na Dhaulágiri v r. 1960). Tento sedmý výstup na Makalu byl nejčasnějším předmonzunovým výstupem na osmitisícovku - vrcholu bylo dosaženo 1. května.

K 2 /8 760 m/

O výstup na druhý nejvyšší vrchol světa západním hřebenem se pokoušela britská expedice vedená Chrisem Boningtonem. 12. června zajišťovali Doug Scott, Nick Estcourt a jeden nosič cestu k táboru 2, prvnímu na vlastním hřebeni. Natahovali fixní lano ve sněhovém svahu přímo nad táborem, když se utrhla lavina. Estcourt, který byl právě uprostřed svahu, byl lavinou smeten. Lano bylo vahou laviny přetrženo a tak zbývající dva muži svůj pád ubrzdili.

Po ztrátě velmi zkušeného prvolezce a s onemocněním dalších dvou členů - Paula Braithwaite a Tonyho Rileye nezbylo než expedici odvolat. Po neúspěšném hledání Estcourtova těla v laviništi opustila expedice horu.

V předmonzunovém období byly v Nepálu úspěšné i další expedice. Španělé vystoupili

jihozápadní stěnou na Jalungkang, horolezci s Hirošimy jihozápadním hřebenem na Pumori, jihokorejská expedice severozápadním hřebenem na Annapúrnu 4, horolezci s Nagoje východním hřebenem na Dhaulagiri 2, skupina Japonců z Jukitowarakai jižní stěnou a jihozápadním hřebenem na Himalčuli a konečně horolezci s univerzitou Šimšu Nampa východním hřebenem na Jetibarani.

x x x x x x x x x

V Š E M H O R O L E Z E C K Ý M K U T I L Ů M I I I

Výstava horolezeckého materiálu

O co vlastně jde?

Všichni dobře víme, jak to u nás vypadá s horolezeckým materiálem. Buď se nevyrábí nebo málo a to bývá často nevyhovující potřebám moderního horolezectví. Proto jsme se v našem oddíle rozhodli, že zkusíme v tomto směru něco udělat. Chceme uspořádat výstavu horolezeckého materiálu, který si různí kutilové vyrábí doma sami a pozvat na ni zástupce materiálové komise HS ÚV ČSTV, podniků a výrobních družstev. Předpokládáme, že by bylo možné některé exponáty prosadit ve výrobě. Minimálně by se horolezci vzájemně dozvěděli, co kdo vyrábí, jak a z čeho.

Co se bude vystavovat?

Vše, co nám pošlete a má nějaké upotřebení v horolezeckém sportu /skobu, kladiva, cepíny, vklíněnce, bundy, spacáky, kletry, stany, úvazky, různé "fintáčky" apod./

Kdy a kde bude výstava probíhat?

Předpokládáme, že výstavu nainstalujeme nejdříve v Liberci koncem zimy či začátkem jara 1979 a potom podle možností v dalších větších městech ČSSR.

Kde získáte podrobné informace?

Všechny dotazy a návrhy či připomínky piště na adresu: Václav Š A P A V A
Gorkého 5
460 01 L I B E R E C i

Připomínka: všechny exponáty budou pojištěny proti ztrátě a poškození a vráceny podle přání majitele.

Pochlubte se, co jste přes zimu vymysleli a vyrobili!

HO Ještěd Liberec

x x x x x x x x x

47 nových vrcholů na nepálském seznamu

Nepálská vláda přidala dalších 47 vrcholů do seznamu těch, na které se vydává povolení. Řada z těchto vrcholů má poměrně jednoduchý přístup, a proto se na jejich zařazení do seznamu dá očekávat další vzestup malých, v alpském stylu vedených expedic. Nově zařazené vrcholy jsou rozděleny do čtyř skupin a to podle toho, komu na

ně bude povolován výstup.

První skupina je určena jen pro nepálské expedice. Druhá skupina vrcholů bude volná pro zahraniční expedice poté, co se o jejich dosažení pokusí nepálská expedice nebo pro smíšené expedice s třetinou až čtvrtinou nepálských horolezců. Vrcholy třetí skupiny jsou zařazeny přímo do stávajícího seznamu. Do čtvrté skupiny jsou zařazeny vrcholy, které jsou určeny vysokohorským turistům.

Pro vysokohorské turisty neexistovaly až dosud žádné předpisy. Nepálský horolezecký svaz /NHS/ však oznámil, že pravděpodobně po podzimu 1978 vejdou v platnost předpisy i pro tuto skupinu návštěvníků velehor. V předpisech bude zahrnuta registrace a získání povolení od NHS. Bude potřeba předložit plán cesty. Povolení bude platné dva týdny po příchodu do základního tábora, může však být prodlouženo na základě žádosti o další dva týdny. Je možné, aby několik skupin vystupovalo na jeden vrchol současně, ale samozřejmě různými cestami. Poplatek bude 26 US \$ za osobu s minimem 104 US \$ pro vrcholy nad 6 000m a 52 US \$ pro vrcholy nižší. Každá skupina si musí najmout vůdce, s platem 2,5 US \$ za den plus strava. Turistické výstupy budou muset být uskutečněny prostřednictvím některé turistické kanceláře, registrované u NHS. Zdá se, že vydáním těchto předpisů se začne byrokracie v Nepálu uplatňovat stejně jako v západních himálajských oblastech a výsledkem bude nepořádek, různá omezení a zdražování. Žádosti o turistické výstupy se budou podávat prostřednictvím NHS a budou vyřizovány podle pořadí při podání. U ostatních vrcholů bude stejný postup jako doposud.

Skupina 1: Nala Kankar /6 635m/, Changla /6 715m/, Gurja Himál /7 193m/,
Bhrikuti /6 720m/, Chemar /7 177m/, Dorje Lakpa /6 990m/,
Kerolung /6 681m/, Gyachungkang /7 922m/, Omi Kangri /7 922m/,
Jongsang /7 473m/.

Skupina 2: Chamlang /7 319m/, Geneš Himál I, II, III, IV, V /7 404m, 7 150m,
7 132m, 7 102m, 6 950m/, Gaurišankar /7 149m/, Langtang Lirung /7 246m/.

Skupina 3: Baruntse /7 219m/, Thamserku /6 623m/, Kangtega /7 213m/,
Numbur /6 954m/, "Fang" /7 646m/, Tillichu /7 132m/, Nilgiri sever,
střed, jih /7 061m, 6 940m, 6 838m/, Kanguru /7 010m/,
Ama Dablam /6 856m/.

Skupina 4: Island Peak /6 153m/, Pačor Peak /5 894m/, Tent Peak /5 500m/,
Hiunčuli /6 336m/, Fluted Peak /6 390m/, Ramdung /6 021m/,
Pharchamo /6 282m/, Mera Peak /6 431m/, Mera Peak /5 820m/,
Gangje La Chuli /5 806m/, Pokhalde /5 806m/, Mardi Himál /5 555m/,
Lobuje /6 119m/, Kangde /6 194m/, Pisang /6 091m/,
Chulu západ, východ /6 630m, 6 200m/, Kusum Kangru /6 369m/.

x x x x x x x x x

Kilimendžáro /5 963m/

Reinhold Messner, zřejmě v rámci přípravy k výstupu na Everest, vylezl 31.1.1978 se překvapivých dvanáct hodin spolu s Konradem Renzlerem Breach Icicle /"Přetržený rumpouch"/, zajímavý útvar ve stěně Breach. Tato stěna je přibližně 1 200m vysoká, pata 75m vysokého ledového vodopádu je ve výšce cca 5 500m. Větší část výstu-

pu vedl Messner a k ledovému vodopádu vylezli přímou cestou. O překonání tohoto útvaru se před tím pokoušelo bez úspěchu již několik silných družstev. Byli mezi nimi také Henry Barber a Rob Taylor, 14. ledna si však při nehodě zlomil Taylor kotník. Následoval dramatický sestup stěnou, kterou Messner označil za nejnebezpečnější, kterou kdy lezl. Barber ponechal Taylora ve spacím pytli a dalším převlečném pytli na úpatí výstupu a šel pro pomoc. Zachránci dorazili k Taylorovi 17. ledna, našli jej v horečce, zasypaného sněhem, ale živého.

x x x x x x x x x x

Tři velká zimní sóla Ghirardiniho

Ivan Ghirardini, pětadvacetiletý francouzský sólový lezec, zaznamenal jednu z nejpozoruhodnějších zimních sezón vůbec. V období mezi prosincem 1977 a polovinou března 1978 vylezl sólově Matterhorn, Grandes Jorasses a Eiger klasickými cestami v jejich severních stěnách.

Schmidovu cestu v severní stěně Matterhornu vylezl 21. prosince 1978 za devět hodin. Bylo to třetí sólové přezení této cesty.

První zimní sólové přezení Crozovy ostruhy Grandess Jorasses se mu podařilo 6.-8. ledna a výstup byl komplikován tím, že Ghirardini vysoko ve stěně zlomil cepín.

Druhý zimní sólový výstup na Eiger cestou z r. 1938 mu trval šest dní, 7.-12.3. Výstup ztížila bouře 10. března a třicetimetrový pád ve Výstupových spárách.

Jeho technika používání batohu jako protizávaží mu sice poskytovala jistou bezpečnost v obtížných úsecích, ale na druhé straně, protože je nutné lézt tyto úseky třikrát, aby bylo možné vybrat materiál, je tato taktika náročná na čas.

Pozoruhodné byly podmínky, v nichž Ghirardini výstupy absolvoval - zimní sezóna byla jednou z nejhorších v posledních letech. Ghirardini na podmínky v podstatě nebral ohled - začínal každý výstup po jedné vánici a podle jeho slov "vraceje se právě před další".

x x x x x x x x x x

Arktida

Ned Gillette, Doug Wiens, Allen Bard a Chuck Schulz projeli na lyžích 724 km dlouhou trasu okolo severního cípu ostrova Ellesmere, pouhých 763 km od severního pólu. Družstvo vystartovalo v polovině dubna 1977 a cestu trvající 52 dnů dokončilo bez předem připravených zásobovacích stanišť a leteckého zásobování. Všechno jídlo a vybavení měli na 2,5m dlouhých saních ze sklolaminátu - každý muž táhl své vlastní saně. Jeli na extrémně lehkých lyžích, 47mm širokých, s běžeckým tříhrotovým vázáním a v lehkých turistických běžeckých botách. Čtveřice jela většinou po zamrzlém oceánu a na Robesonově kanálu mezi Grónskem a Ellesmere musela překonávat 6-12m vysoké bariéry nakupeného ledu. Po objetí severního cípu ostrova se obrátili na jih přes pevninský ledovec, který se zvedá do výšky až 1 525 m. Vylezli sedm vrcholů s výškou do 2 135 m. Po 52 dnů trvající cestě se saněmi strávili další měsíc v základním táboře a pozorovali příchod jara a léta do Arktidy.

x x x x x x x x x x

Knihkupec nabízí

Prodejna Zahraniční literatura, n.p., Nám. Svobody 18 662 01 BRNO má v současné době na skladě následující tituly:

polsky: Kurczab: Shisperé - góra wyšniona Kčs 23,--

německy: Nyka, Paczkowski, Zawada: Gipfelsturm im Karakorum
Kčs 52,--

Krause, Jensen, Rump: Pamir - zwei Handbreit auberm Himmel
Kčs 58,--

Vedoucí prodejny Lubomír Bartoš sděluje, že může objednat vědeckou a odbornou /tedy i horolezeckou/ literaturu z celého světa. Stačí napsat na výše uvedenou adresu autora, titul a nakladatelství /další údaje jako počet stran a obrázků nejsou nutné/ a potom jen šetřit korunky.

x x x x x x x x x x

V polovině září postihlo severovýchodní oblasti Íránu katastrofální zemětřesení. Pane Růžička, tak se jezdí s nákladákem?!

x x x x x x x x x x

VLADIMÍR CHROUST PROCHÁZKA

Někteří lidé legendy píší, někteří je vytvářejí a někteří je žijí.

Některé hory si bez některých lidí nedovedeš představit. A někteří lidé si zase nedovedou představit svůj život bez některých hor. A žijí jejich legendy.

Vyrostl v době, kdy ke Skaláku patřily ohničky pod skalami a kdy se ve skalách skrýval Joska Smítka. Pak zázrakem unikl smrti ze ostatným drátem a vrátil se do kraje borovic a ohniček pod skalami.

Po válce se pískovcové lezení stalo výrazným, stylově čistým a samostatným odvětvím našeho horolezectví a stará parta ze Skaláku byla jeho základem. Teoretizovalo se, jistě, byly protichůdné názory, pochopitelně. Ale hlavně se lezlo. A roky se nepozorovatelně vršily.

V roce 1969 mělo už horolezectví u nás pozici na solidním základě (mimo jiné i díky práci metodika horolezeckého svazu mistra sportu Vladimíra Procházky). Stará parta ze Skaláku mohla - teoreticky - po vykonané práci složit ruce v klín. Místo toho se sebrala a odjela na Annapúrnu. Expedici vedl jedenapadesátiletý Chroust. A vylezl hodně vysoko.

Jednou na jednom kurse v Tatrách se svěřil, že se snaží podat definici horolezectví. Je těžké definovat nedefinovatelné; napsal tedy alespoň knížku o tom, jak se má lézt. Definici horolezectví asi stále hledá, protože stále leze.

A letos oslavil neuvěřitelných šedesát let.

Informační bulletin horolezeckých oddílů

TJ LOKOMOTIVA BRNO

TJ VYSOKOHORSKÉ SPORTY BRNO

Číslo připravili: J. Borkovec, V. Krejčí, J. Krch, M. Myška,
J. Růžička, M. Skopalová

srpen 1978

uzávěrka: 1. července

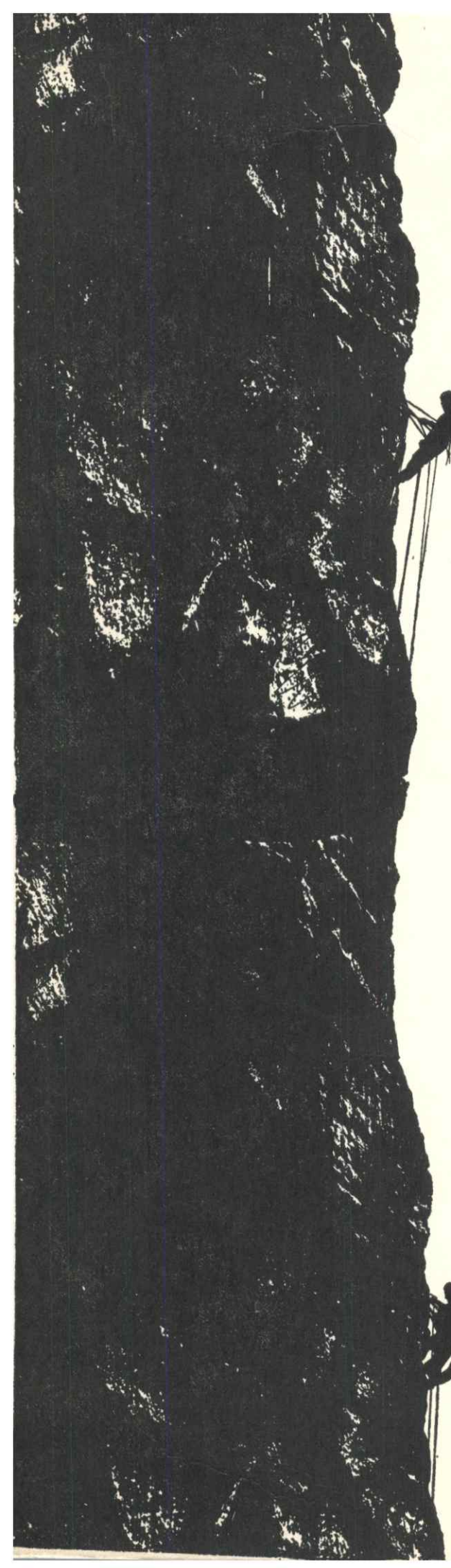
Distribuce: Dana Kaderková, 616 00 BRNO, Luční 26
Příspěvek: Kčs 25,-- ročně včetně poštovného
Korespondence: Jiří Růžička, 611 00 BRNO, Leninova 82

Nevyžádané rukopisy se nevracejí!

x x x x x

O b s a h

Úvodník	ing J. Borkovec	str. 1
Horolezec jako visionář	D. Robinson	2
Opět přemýšlejme	L. Kořínek	7
Alpismus	MUDr J. Pečírka	8
Everest by fair means	upravil ing. V. Krejčí	14
Směrnice pro vyhodnocení výstupu roku		16
Štít Viléma Heckela	ing J. Borkovec	17
Ztratila Amerika plutoniového špiona?	upravil ing S. Talla	18
Úrazovost v horolezectví	MUDr Z. Vlč	19
Sochorská skála	ing V. Krejčí	22
Ski extrem po našem	ing I. Doušek	24
Romsdal - zapomenuté hory?	upravil S. Srovnal	25
Drobnosti-zajímavosti-ze společnosti		28
Portrét čísla		

INFORMAČNÍ BULLETIN
TJ VYSOKOHORSKÉ SPORTY BRNO
A HOROLEZECKÉHO ODDÍLU
TJ LOKOMOTIVA

◀ Fotografie Miroslav Myška ▶